Narativ romanse u dječjim ljubavnim romanima Mire Gavrana

Bubalo, Anja

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:930427

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
UNIVERSITY OF ZAGREB
CENTER FOR CROATIAN STUDIES

Repository / Repozitorij:

Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Anja Bubalo

NARATIV ROMANSE U DJEČJIM LJUBAVNIM ROMANIMA MIRE GAVRANA

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA KROATOLOGIJU

Anja Bubalo

NARATIV ROMANSE U DJEČJIM LJUBAVNIM ROMANIMA MIRE GAVRANA

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: prof. dr. sc. Dubravka Zima

Zagreb, 2020.

Narativ romanse u dječjim ljubavnim romanima Mire Gavrana

Sažetak

U radu će se kritički istražiti elementi narativa romanse u dječjim ljubavnim romanima Mire Gavrana. Romani *Zaljubljen do ušiju*, *Kako smo lomili noge*, *Kako je tata osvojio mamu*, *Halo, ljubavi*, *Ljeto za pamćenje*, *Profesorica iz snova*, *Sretni dani*, *Svašta u mojoj glavi* nagovještavaju ljubavnu tematiku već u naslovima pa će se tako u njima istraživati uloga ljubavi u životu zaljubljenog dječaka. Narativ romanse u romanima iščitava se na podlozi teorije modusa Northropa Fryea i u kontekstu kritičkoga čitanja narativa romanse autorica Maše Kolanović i Maše Grdešić, posebice s obzirom na naglašeni idealizacijski princip strukturiranja dječjih ljubavnih odnosa u Gavranovim romanima, kao i s obzirom na impliciranu dječju publiku.

Ključne riječi: Miro Gavran, dječja književnost, motiv zaljubljenosti, romansa, dječja publika

Romance in children's romantic novels of Miro Gavran

Abstract

This paper will critically explore the elements of romance narratives in Miro Gavran's children's love novels. Novels *In love to the ears, How we broke our legs, How dad won mom, Hello, love, Summer to remember, Dream teacher, Happy days, Everything in my head* indicate love theme in the headlines so this paper will explore role of love in the life of a boy in love. The narrative of romance in novels is read on the basic of Northrop Frey's mode theory an in the context of critical reading of romance narratives by Maša Kolanović and Maša Grdešić, especially with regard to the emphasized idealization principle of structuring children's love relathionship in Gavran's novels.

Keywords: Miro Gavran, children's literature, motive of infatuation, romance, children's audience

Sadržaj

1. Uvod....2
2. Dječja književnost....3
   2.1. Žanrovski sustav dječje književnosti....4
3. Hrvatska dječja književnost....6
   3.1. Hrvatski dječji roman....7
   3.2. Ljubavna tematika u dječjoj književnosti....8
4. Dječji ljubavni romani Mire Gavrana....10
   4.1. Miro Gavran....10
   4.2. Zaljubljen do ušiju....11
   4.3. Kako je tata osvojio mamu....13
   4.4. Sretni dani....15
   4.5. Ljeto za pamćenje....18
   4.6. Svašta u mojoj glavi....21
   4.7. Kako smo lomili noge....23
   4.8. Halo, ljubavi....24
   4.9. Profesorica iz snova....26
5. Teorija modusa Northropa Fryea u kontekstu dječjeg ljubavnog narativa....28
   5.1. Faze romanse....29
   5.2. Pustolovina u romansi....30
   5.3. Ljubavna priča u romansi....32
6. Kritičko čitanje narativa romanse....34
7. Zaključak....37
8. Literatura....39

1. Uvod

Suvremeni hrvatski književnik Miro Gavran u hrvatskoj je književnosti poznat kao vrsni dramski pisac, ali i kao pisac romana namijenjenih djeci. Vjerojatno je jedini živući dramatičar na svijetu kojem su u čak četiri zemlje organizirali njemu posvećen kazališni festival, na kojem se izvode predstave nstale isključivo prema njegovim dramama i komedijama.[1] Dobitnik je mnogih književnih i kazališnih nagrada u Hrvatskoj, a i u inozemstvu. Pisac je s istančanim osjećajem za strukturu, organizaciju, funkcionalnost dijaloga, prezentiranjem duševnih i psiholoških problema u srcu mladih, ali i odraslih, te propitivanje odnosa u obitelji i među djecom. Kako je Gavran vješt pisac za mlade, dokazuje i činjenica da su neki njegovi romani za djecu uvršteni u popis za lektiru u osnovnoj školi.[2] Najveći naglasak u svojim romanima stavlja na ljubav, točnije, zaljubljenosti dječaka.

> *Knjige koje nitko ne bi čitao, odnosno koje nitko ne bi mogao čitati na takav način da mu to omogući rayumijevanje njihova jeyika u smislu umjetničkog doživljaja, ne bismo mogli nayvati književnošću.*[3]

U prvom djelu rada govorit ćemo o dječjoj književnosti općenito, hrvatskoj dječjoj književnosti, kada se ona počela javljati te tko su začetnici. Nadalje, obradit će se teorija dječjeg romana i ljubavna tematika u dječjim romanima. U drugom djelu rada predstavljeni su i analizirani Gavranovi dječji romani. U trećem djelu rada predstavljena je teorija modusa Northropa Fryea citatima i primjerima iz Gavranovih romana. Završno, uz pomoć studija Maše Kolanović i Maše Grdešić analiziraju se motivi zaljubljenosti i romanse u Gavranovim romanima.

---

[1] Paradžik, M. Stojanović, D. (2019.) "Razgovor s Mirom Gavranom" u: *Obnova, časopis za kulturu, društvo i politiku, Vol. 12. No. 1.* Zagreb. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=339373 datum posjete: 20.7.2020.

[2] Gavran, M.: *Sretni dani* ili *Kako je tata osvojio mamu* ili *Zaljubljen do ušiju* ili *Svašta u mojoj glavi.* lektira za 5. razred osnovne škole. http://www.kgz.hr/hr/za-djecu-i-mlade/lektira/popis-lektire-za-osnovne-skole/1680 datum posjete: 26.8.2020.

[3] Solar, M. (2005.) Teorija književnosti. Zagreb: Školska knjiga. Str. 35.

2. Dječja književnost

Književnost je osobita vrsta jezične djelatnosti, pa riječ "književnost", koja je izvedena iz riječi "knjiga", upotrebljavamo u širem smislu kao naziv za ono što je napisano i objavljeno uglavnom u knjigama.[4] Pojam književnosti veoma je širok pa tako obuhvaća razne žanrove, razdoblja i stilove te je zbog toga teško izvesti jednu definiciju književnosti. U enciklopediji, književnost se definira kao sveukupnost pisanih djela, dokumenata, spomenika jednoga kulturnoga kruga.[5]

Dječja književnost nije sluškinja ni pomoćnica pedagogije u bilo kojem njezinom smjeru, makar ona, upravo kao i književnost i umjetnost, i te kako pridonosi odgoju.[6]

Dječja je književnost zaseban književni sustav koji obuhvaća djela namjenjena djeci. U Hrvatskoj dječja književnost postoji duže od dvjestotinjak godina. Jedan od prvih pisaca koji je definirao pojam dječje književnosti u Hrvatskoj jest Milan Crnković. Dječja književnost određuje se kao dio književnosti koji obuhvaća djela što po tematici i formi odgovaraju dječjoj dobi (grubo uzevši od 3. do 14. godine), a koja su svjesno namijenjena djeci, ili ih autori nisu namijenili djeci, ali su tijekom vrijemena, izgubivši mnoge osobine koje su ih vezale za njihovo doba, postala prikladna za dječju dob.[7]

Najjednostavniju i najkraću definiciju dječje književnosti navode Crnković i Težak: Dječja književnost je književnost namijenjena djeci.[8] U svom djelu dalje navode kako književnost uopće, i dječja književnost, ima svoja vrhunska i slabija djela, ima "teška" i "laka" djela, "teške" i "lake" pisce. Stoga je potrebno naglasiti da književna djela namijenjena djeci ne bi smjela biti slabije kvalitete, samo zato što su namijenjena mladim čitateljima.[9]

Djeca su, za razliku od roditelja i odraslih osoba, ograničena u samostalnosti i razvojnim mogućnostima pa se tako pisci dječje književnosti moraju prilagoditi dječjim mogućnostima razumijevanja i ne izlaziti iz okvira dječje mašte. Književna djela namijenjena djeci moraju nositi određenu poruku i odgojno djelovati. Dječja književnost tako može imati i neknjiževne vrijednosti: ona može biti odgojna, poučna te pružiti razne korisne informacije. No, treba naglasiti da je

[4] Solar, M. (2005.) *Teorija književnosti*. Zagreb: Školska knjiga. str. 9.
[5] https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=32128 Enciklopedija. datum posjete: 20.7.2019.
[6] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955.* Zagreb: Znanje. str. 8.
[7] Crnković, M. (1990.) *Dječja književecnost.* Zagreb: Školska knjiga. str. 9.
[8] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955.* Zagreb: Znanje. str. 7.
[9] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955.* Zagreb: Znanje. str. 8.

temeljna odrednica po kojoj se neki tekst smatra književnim djelom za djecu umjetnička vrijednost.[10]

Djeci nije bitno je li knjiga koju čitaju književno djelo ili ne, da li je za njihov uzrast ili odrasle. Njima je bitno da je knjiga zanimljiva i razumljiva. Upravo zbog toga važno je da pisac koji piše za djecu, polazi s pozicije djeteta te koristi lakše i razumljivije tehnike stvaranja da im učini razumljivo i zanimljivo štivo. Književno djelo za djecu ograničava se na određeni nivo znanja i razumijevanja života. Umjesto da pisac ulazi u kompleksne događaje te psihološka stanja likova, on putem jezika i dječjeg pogleda na svijet stvara likove u djelu. Može se koristiti žargonima, dijalektima, riječima karakterističnim za zanimanje osobe ili nekim frazama poznatim djeci. Upravo to Crnković i Težak navode u svom djelu: "Djeca su ljudi koji još nisu dostigli zreli stupanj tjelesnog i duševenog razvoja. Upravo zbog njihovog drugačijeg poimanja svijeta od odraslih, ne može im biti dostupno svako djelo."[11]

Stručnjaci za književnost u počecima svog razmatranja tekstova namijenjenih dječjoj dobi, govorili su o dječjoj književnosti kao posebnom djelu književnosti namijenjenom djeci u razdoblju od 3 do 14 godina. S vremenom i potrebom za dodatnim razgraničenjem djela koja su namijenjena djeci, jer postoji velika razlika između djece od 3 godine i djece od 14 godina, javila se potreba za uvođenjem pojma književnosti za djecu i adolescentsku književnost. 1997. godine Milan Crnković predlaže termin "estovačka književnost" prema nastavku -est brojeva od jedanaest do devetnaest. Ta ideja nije zaživjela pa se tako danas govori o tinejdžerskoj ili adolescentskoj književnosti. Upravo zbog različitog shvaćanja i poimanja svijeta djece između 3 i 14 godina, bilo je potrebno rasčlaniti pojam "dječja književnost". Djeci od 3 godine potrebne su slikovnice, dok adolescentima one nisu zanimljive, i obrnuto. Mala djeca ne mogu čitati romane i razumijeti ih kao djeca od 14 godina.

2.1. Žanrovski sustav dječje književnosti

Kada je riječ o žanrovskoj podjeli dječje književnosti, autorice Hameršak i Zima navode kako se od samih početaka istraživanja dječje književnosti naglašavalo da ona nije posebna vrsta ili žanr književnosti, već njezin dio. One ističu kako u različitim sferama dječje književnosti postoje i njezine različite žanrovske podjele. O jednim se žanrovima govori u okviru recepcije, o drugima u

[10] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955.* Zagreb: Znanje. str. 9.
[11] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955.* Zagreb: Znanje. str. 9.

okviru nakladničke produkcije, o trećima u okviru knjižničarske distribucije, o četvrtima u okviru proučavanja.[12]

Crnković i Težak navode kako su rodovi, vrste i podvrste u dječjoj književnosti podudarni kao i u književnosti za odrasle. U dječjoj književnosti priča zauzima više mjesta nego u književnosti za odrasle, a javljaju se i romani s tematskom klasifikacijom.[13] Najzastupljenije vrste u dječjoj književnosti su: slikovnica, dječja poezija, priča i dječji roman. U drugu se skupinu ubrajaju: basne, romani o životinjama, avanturistički ili pustolovni roman, povijesni roman, znanstvena fantastika, putopisi i biografska djela.[14]

Hameršak i Zima u svojoj knjizi ne daju žanrovsku klasifikaciju dječje književnosti, već se bave zasebnim vrstama pripovijetkom, igrokazom i stripom, te na vrstama koje imaju kanonski status u istraživanju dječje književnosti: slikovnica, bajka, fantastična priča, dječji roman i dječje pjesništvo.[15]

Crnković slikovnicu stavlja na prvo mjesto u dječjoj književnosti te navodi kako je ona prva knjiga s kojom se dijete susreće. Smatra da u dječje ruke dospijeva već u prvoj godini, a zanimanje za nju prestaje u drugom razredu osnovne škole kada djeca mogu samostalno čitati. Slikovnica upotrebljava dva načina komunikacije: likovno i jezično predstavljanje stvarnosti, stoga ona nije čista književna vrsta, već kombinacija likovnog i književnog izraza, kao takva ima prednost kod male djece.[16]

---

[12] Hameršak, M. Zima, D. (2015.) *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international. str. 127.-129.
[13] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955*. Zagreb: Znanje. str. 14.
[14] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955*. Zagreb: Znanje. str. 14.
[15] Hameršak, M. Zima, D. (2015.) *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international. str. 139.
[16] Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955*. Zagreb: Znanje. str. 15.

3. Hrvatska dječja književnost

Hrvatska dječja književnost traje oko dva stoljeća, a njenoj periodizaciji znanstvenici pristupaju s nekoliko polazišta. Stjepan Hranjec u svojem djelu *Ogledi o dječjoj književnosti.*[17] Navodi da se književnost za djecu ne može poistovjetiti s književnošću za odrasle. Književnost za odrasle ima višestoljetno trajanje, dok književnost za djecu, tvrdi Hranjec, tek dva stoljeća. Drugo polazište periodizacije odnosi se na pedagošku funkciju dječje književnosti. Sljedeće polazište ističe da se i dječja književnost promatra u odnosu na ostala europska književna djela i vrste. Sedmo polazište svrstava djela dječje književnosti u "laku" književnost. U posljednjem polazištu autor navodi kako se dječja književnost nalazi u usmenom književnom izrazu, a usmena je književnost i danas izvor za parafraziranje i parodiranje.

Stjepan Hranjec u *Ogledima o dječjoj književnosti*[18] također navodi da Crnković i Težak hrvatsku dječju književnost dijele u nekoliko etapa: prva etapa okarakterizirana je kao doba traženja i pokušaja da se stvori dječja književnost, a nagovješćuju ju krajem 18.stoljeća, točnije 1796. godine kada Juraj Dijanić i Anton Vranić slobodno prerađuju njemačke izvornike na kajkavskom narječju. Početkom 20. stoljeća, točnije 1913. godine, Ivana Brlić-Mažuranić i Jagoda Truhelka najavljuju uspon hrvatske dječje književnosti. Ivana Brlić-Mažuranić proslavila se *Čudnovatim zgodama šegrta Hlapića,* a Jagoda Truhelka *Zlatnim dancima.* Za drugo razdoblje, uz Brlić-Mažuranić i Truhelku, važan je Vladimir Nazor i Mato Lovrak sa svojim dječjim romanima. U tim romanima dječji je lik pokretač radnje koji stvara vlastiti identitet te ostvaruje samostalnost. Nakon Drugog svjetskog rata dolazi socijalističko vrijeme u kojem je književnost imala i političku funkciju. Nameće se stav da književnost mora jasno, otvoreno i transparentno služiti ciljevima nove vlasti i snažiti tečevine oslobodilačke borbe.[19] No novo doba u hrvatskoj dječjoj književnosti započinje desetak godina nakon završetka Drugog svjetskog rata, sredinom pedesetih godina, kada Grigor Vitez objavljuje pjesničku zbirku *Prepelica*, a Ivan Kušan roman *Uzbuna na Zelenom Vrhu.* U suvremenoj književnosti dolazi do tematskih proširenja i novih stilskih zamisli. Javljaju se različiti postupci od kojih Hranjec izdvaja verbalnu igru, zaigranost, ironizaciju, žanrovsku neodređenost, parodiju klasične književnosti, trivijalizaciju, pripovijedanje izvan i uz autora i slično.[20]

---

[17] Hranjec, S. (2009.) *Ogledi o dječjoj književnosti* .Zagreb: Alfa. str. 18.
[18] Hranjec, S. (2009.) *Ogledi o dječjoj književnosti.* Zagreb: Alfa. str. 19
[19] Hranjec, S. (2006.) P*regled hrvatske dječje književnosti*. Zagreb: Školska knjiga. str. 90.
[20] Hranjec, S. (2006.) P*regled hrvatske dječje književnosti*. Zagreb: Školska knjiga. str. 217.

3.1. Hrvatski dječji roman

Dječji pogledi na svijet jasno se razlikuju od odraslih pa je jasno da djeci ne može biti razumljivo književno djelo za odrasle. Upravo zbog toga javljaju se posebni romani namijenjeni dječjoj dobi.

Dječji roman je slojevita pripovjedna vrsta književnosti, u kojem su glavni likovi djeca, sa svim svojim doživljajima, strepnjama i nadama.[21] Stjepan Hranjec spominje kako se u podjelama i tipologijama nedječjih romana ne može pronaći dječji roman, a razlog tomu je posljedak načelnih polazišta i odnosa spram ukupne dječje književnosti, književnosti u kojoj se do u novije doba odricala poetička autonomnost i ta se književnost trpala u nekakvu pedagošku, moralno-didaktičku literaturu.[22] Za razliku od romana za odrasle, dječji roman nije toliko organiziran i strukturiran kao roman za odrasle, upravo zbog toga što je namijenjen malim čitateljima za koje autori pretpostavljaju da trebaju laganiju strukturu. U dječjem romanu naglasak je najviše na fabuli jer je to djeci najzanimljivije. Djecu obilježava neprestan nemir, dinamika, stalno kretanje, radoznalost duha, neprestano traženje i lutanje nepoznatim.[23] Bitno obilježje dječjeg romana jest igra te jednostavnost. Roman djeci mora biti jednostavan, sadržavati neku vrstu igre koja im može biti poznata iz stvarnog života ili zvučati interesantno i govoriti o temama za njihov dob. Berislav Majhut ističe da dječji roman ne treba umanjivati i shvaćati ga jednostavnijom izvedenicom od romana za odrasle koja je namijenjena slabijim djetetovim intelektualnim mogućnostima.[24] Naprotiv, dječji roman posjeduje iste vrednote i kvalitete kao i roman za odrasle, a s obzirom da se dječji roman razvio u sklopu dječje književnosti, u tom se okviru određuje vrsta i njegova obilježja.

U hrvatskoj književnosti, pojam *dječji roman* prvi put upotrebljava Milan Crnković u svojoj knjizi *Dječja književnost* 1967. godine. On razdvaja dva tipa dječjeg romana: roman o djetetu i djetinjstvu te roman o životinjama i pustolovni roman koje naziva tzv. graničnim vrstama. Termin dječji roman postaje referentan od 30-ih godina 20. stoljeća kada se na produkcijskoj razini afirmira kao oznaka za dulji prozni tekst razvedenije fabularne i narativne organizacije.[25]

Dječji se roman tokom 20. stoljeća mijenjao po tematici i motivima. Nekadašnja tematika dječjeg romana bila je prikaz urbanog djetinjstva, položajem djeteta unutar obitelji, patrijahalni

---

[21] Hranjec, S. (1998.) H*rvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje. str. 9.
[22] Hranjec, S. (1998.) H*rvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje. str. 8.
[23] Hranjec, S. (1998.) H*rvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje. str. 11.
[24] Majhut, B. (2005.) *Pustolov, siroče i dječja družba: hrvatski dječji roman do 1945*. Zagreb: FF Press. str. 37.
[25] Hameršak, M. Zima, D. (2015.) *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international. str. 202.

život, a u današnjim romanima možemo pronaći i teme motivirane ovisnošću, ratom, homoseksualnosti, nasiljem, boli u obitelji, pretilosti te drugim problemima. Možemo zaključiti da dječji roman prati životne probleme u kojem pisac djeluje pa se tako mijenja njegova tematika.

3.2. Ljubavna tematika u dječjoj književnosti

Milivoj Solar u svojoj knjizi *Laka i teška književnost* (2005.) smatra da književna djela mogu biti laka ili teška zbog dva temeljna razloga: ili je na neki način teško ono šta ona govore, ili je pak težak način na koji ona govore.[26] Laki oblik prepoznatljiv je po jednostavnosti i uobičajnosti, nečega već viđenoga, a karakterizira ga jezik koji je jednostavan i svima razumljiv. Za razliku od lake književnosti, teški oblik zapravo predstavlja književnost te se nešto ne može smatrati i nazivati književnošću ako nije teško i ne donosi nešto novo, iznenađujuće i začuđujuće.[27]

Dječji romani s ljubavnom tematikom uglavnom se svrstavaju u laku tj. trivijalnu književnost. [28] Pod pojmom trivijalne književnosti, govorimo o lakšim, razumljivijim i jednostavnijim djelima.[29] Tekstovi ljubavne tematike često su svrstani kao trivijalni tekstovi zbog radnje, opisa i ponašanja likova. Radnja u ljubavnim romanima najčešće je iz svakodnevnog života, s očekivanim završetkom i već popularnim temama. Tako se žene u ljubavnim romanima većinom ponašaju kao i u stvarnom životu te se rade stereotipi o muškarcima kao glavama obitelji, a ženama kao domaćicama. Ženski likovi su opisani do najsitnijeg detalja, kao i njihove radnje. Opis se može temeljiti na vanjskom ili unutrašnjem, iako većinom prevladava opisivanje izgleda nego karaktera žene.

Da se dječji romani pripisuju pod laku književnost, govori i Smiljana Narančić Kovač koja tvrdi da se dječjoj književnosti često pridaje status niske književnosti na temelju tri aspekta: publika, svrha i neposredna blizina dječje književnosti popularnoj književnosti. Smatra da su dječja i popularna književnost namijenjene neobrazovanoj publici koja se smatraja nedoraslom visokoj književnosti.[30] Naravno, to ne mora značiti da je svaki dječji roman dio lake književnosti. On može biti banalan i jednostavan, ali može biti i visoke estetske vrijednosti.

---

[26] Solar, M. (2005.) *Laka i teška književnost.* Zagreb: Matica hrvatska. str. 11.
[27] Solar, M. (2005.) *Laka i teška književnost.* Zagreb: Matica hrvatska. str. 12.
[28] Narančić Kovač, S. (2012.) "Slučaj dječje književnosti" u: *Zbornik radova petoga hrvatskoga slavističkog kongresa.* https://www.academia.edu/6785383/Slučaj_dječje_književnosti. Sveučilište u Zagrebu. pristupljeno: 26.8.2020.
[29] https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=62377 Trivijalna književnost. datum posjete: 20.7.2020.
[30] Narančić *Kovač, S. (2012.)* "Slučaj dječje književnosti" *u: Zbornik radova petoga hrvatskoga slavinističkog kongresa.* Sveučilište u Zagrebu. https://www.academia.edu/6785383/Slučaj_dječje_književnosti?auto=download datum posjete: 20.7.2020.

Ljubav je jedna od tema veoma popularna u dječjoj književnosti. Suvremena književnost dopušta mnoge teme za dječju dob, pa je tako ljubavna tema jedna od učestalijih. Stil pisanja u dječjem romanu jest jednostavan, sadrži svakidašnje razgovore, fabula teče pregledno i jasno, kompozicija je jasno naglašena, poglavlja su kratka što omogućuje lakše čitanje. Likovi su iz svakodnevnog života. Prikazana je svakodnevnica, škola, kuća, posao, roditelji, prijatelji, braće i sestre, problemi vršnjaka…

Romani s ljubavnom tematikom počeli su prodirati u dječju književnost sedamdesetih godina, istovremeno sa zbirkama ljubavne poezije "dječjih trubadura" Stjepana Jakševca i Mladena Kušeca. Ljubav između likova u dječjim romanima javlja se i ranije u hrvatskoj književnosti, no sve do novijeg doba. Ljubavna tematika uglavnom je u sporednom planu te ne dominira nad glavnom radnjom koja je većinom bila osamostaljenje i sloboda dječaka. Kako je motiv ljubavi postao popularan, govori i Dubravka Težak: stoljećima dominantan motiv u književnosti i umjetnosti uopće, izražavan u brojim varijacijama, od uzvišenih platonkih oblika do naglašene senzualnosti, postaje sve češćom inspiracijom i dječje književnosti, što nije nimalo čudno, budući da već i u djece predškolske dobi primjećujemo iskazivanje međusobnih simpatija.[31]

[31] Težak, D. (1996.) *Ljubavni problemi velikih i malih. "Kako je tata osvojio mamu" Mire Gavrana.* Zagreb: Umjetnost i dijete, br. 1-3. str. 279.

4. Dječji ljubavni romani Mire Gavrana

4.1. Miro Gavran

Suvremeni hrvatski književnik Miro Gavran u hrvatskoj je književnosti poznat kao vrsni dramski pisac, ali i po romanima za djecu i mlade. Dubravka Zima svrstava ga među spisatelje koji su se vrlo uspješno afirmirali kako u dječjoj, tako i u nedječjoj književnosti.[32] Gavrana se može okarakterizirati kao jednog od najuspješnijih i najplodnijih hrvatskih pisaca, a to dokazuje i činjenica da je osvojio dvadesetak književnih i kazališnih nagrada. Zanimljivo je kako su dvije Trnave značajne u Gavranovu životu. Rođen je u Gornjoj Trnavi u Slavoniji 1961., a jedini je živući autor u Europi koji ima vlastiti književni festival Gavranfest na kojemu se izvode samo njegova djela, u slovačkom gradu Trnavi.[33]

Miro Gavran o svom pisanju piše u eseju "Kako piše…" objavljenom u knjizi *Pisci o pisanju. 32 autora o tajnama zanata*. U njemu govori kako je počeo pisati sa šesnaest godina te je jednog ljeta uzeo veliku bilježnicu i u njoj u nepuna dva mjeseca napisao pet priča. Od onda nije prestao pisati, a svoj posao smatra najljepšim poslom na svijetu. Prije pisanja uvijek napravi detaljan plan što će se točno događati u svakom poglavlju, a piše i opsežne biografije glavnih junaka. Iako napravi više verzija tekstova, uvijek mu je najdraža ona prva, koju piše s najvećom koncentracijom. Za sebe tvrdi kako se nikada nije prisiljavao na pisanje, jer ako ga neka tema ne zanima, neće se uhvatiti za nju. Veći mu je problem kada ima više tema koje ga zanimaju u isto vrijeme.[34] Piše isključivo nadahnućem, koje mu dolazi, kako kaže "odozgo". S idejom je kao s ljubavlju, dolazi nam samo kada je ne očekujemo.[35]

Ljubavna tematika posljednjih je godina popularnija u romanima pa se tako uvukla i u dječje romane. Miro Gavran nagovještava ljubavnu tematiku već i u naslovima svojih romana, primjerice *Zaljubljen do ušiju, Kako je tata osvojio mamu, Halo ljubavi, Profesorica iz snova* i mnogi drugi. Prve je dječje ljubavne romane, *Kako je tata osvojio mamu* i *Zaljubljen do ušiju*, objavio 1994. Ljubavna tematika, nestašne zgode iz svakodnevnog života, likovi rastavljenih roditelja i zaljubljenje djece privlače mlade čitatelje.

---

[32] Zima, D. (2011.) *Kraći ljudi - Povijest dječjeg lika u hrvatskom dječjem romanu*. Zagreb: Školska knjiga. str. 289.

[33] Tkalčec, G. (2013.) "Internetski portreti hrvatskih pisaca" u: *Kolo 5*. Zagreb: Matica hrvatska. http://www.matica.hr/kolo/401/Internetski%20portreti%20hrvatskih%20pisaca/ datum posjete: 20.7.2020.

[34] Gavran, M. (2003.) "Kako piše…" u: Vuković Runjić, M. (2003.) *Pisci o pisanju. 32 autora o tajnama zanata*. Zagreb: Vuković & Runjić. str. 36-.38.

[35] Gavran, M. (2003.) "Kako piše…" u: Vuković Runjić, M. (2003.) *Pisci o pisanju. 32 autora o tajnama zanata*. Zagreb: Vuković & Runjić. str. 38.

4.2. *Zaljubljen do ušiju*

Roman *Zaljubljen do ušiju* prvi put je objavljen 1994. godine. Naslov govori da se radi o ljubavnoj priči, a čitajući djelo upoznajemo *roba*[36] ljubavi kojemu na početku ljubav nije uzvraćena, ali to se promijeni na kraju djela. Radnja je ispripovijedana u prvom licu te nas pomalo podsjeća na dnevnik, a pripovjedač je ujedno i glavni lik. Gavran u ovom romanu prikazuje suvremene probleme s kojima se susreću mnogi parovi i obitelji, a naglasak je stavljen na djecu koja su često u središtu obiteljskih sukoba. Također, u romanu možemo vidjeti razlike između provincije, u ovom slučaju Nove Gradiške otud potječe protagonistova obitelj, te Zagreba, kao glavnog grada Hrvatske, u koji se cijela obitelj seli. Mario, kao glavni lik ovog romana, ima velik utjecaj na svoje roditelje pa je tako on većinom razlog pomirbe svojih roditelja, za razliku od starijeg brata i sestre koji strahuju za brak. Poglavlja u romanu su naslovljena tako da zainteresiraju mladog čitatelja i odaju o čemu se radi. Tako imamo poglavlja: Ljubav je čudna pojava, Mama čini gluposti, Tata čini gluposti, Bakin svijet, Preseljenje, Lana….Svako poglavlje je cjelovito ispričan detalj, a svekupno funkcioniraju kao povezana i zaokružena priča.

U spomenutom romanu glavni je lik dječak Mario koji napušta svoju rodnu Slavoniju i odlazi u njemu nepoznat grad Zagreb. Kao što možemo očekivati u naslovu romana, Mario se u glavnom gradu zaljubi. Radnja započinje *in medias* res:

> *Ta ljubav je zaista čudna pojava. Posve mi je izmijenila život i više ništa nije kao prije... Jednostavno, više me ne veseli ništa što me je nekad veselilo, i više mi ništa nije važno od onoga što mi je nekada bilo najvažnije. Toliko je ta ljubav opasna i nezgodna da bih bio stoput sretniji da se nikada nisam zaljubio i postao njen rob.*[37]

Već na početku djela saznajemo temu romana. U uvodu predstavljena je obitelj glavnoga lika. Kako u svakoj obitelji postoje problemi, tako je u Marijevoj bio problem odnos roditelja. Na savjet bake da pomiri roditelje, oni odluče odseliti se u Zagreb što se Mariju nije svidjelo. U novoj školi zaljubio se u djevojčicu Lanu koja je sjedila pokraj njega u klupi. Ta se zaljubljenost pojavljuje zbog lijepog vanjskog izgleda:

> *Ona je lijepa, ona je najljepša djevojčica na svijetu. Ta kratka crna kosa, te velike crne oči, taj prćasti nosić, pa to je savršenstvno prirode!*[38]

---

[36] Gavran, M. (2015.) *Zaljubljen do ušiju.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 7.
[37] Gavran, M. (2015.) *Zaljubljen do ušiju.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 7.
[38] Gavran, M. (2015.) *Zaljubljen do ušiju.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 34.

Iako je uvjeravao sebe i ostale da nije zaljubljen, do trenutka kada saznaje da Lana ima dečka, priznaje sam sebi:

Postade mi jasno da ja volim Lanu i da samoga sebe obmanjujem ne želeći si to priznati.[39]

Unatoč činjenici da Lana ima dečka, pripovjedač odlučno odluči osvojiti djevojku. Za početak učlanjuje se u novinarsku grupu koju je pohađala Lana pa je tako radi nove ljubavi odlučio intervjuirati čuvara u zološkom vrtu. Nadalje, sluša savjet svog novog prijatelja Pave koji mu govori da postane loš dečko, jer će ga tako Lana lakše primjetiti.

Toga dana shvatio sam koliko je važno imati dobrog prijatelja koji umije reći pravu riječ u pravom trenutku. Pavo me naveo da osmislim strategiju za osvajanje Lane. Ljubav mi je davala snagu i hrabrost da krenem u provedbu te opasne zamisli. Tek mnogo, mnogo kasnije shvatit ću da zaljubljeni postaju neoprezni, ranjivi i najopasniji upravo za sebe.[40]

Jednom prilikom u školi pod užinom, da se pokaže kao zločest dečko, u dogovoru s Grgom, Mario mu istrese papar na kruh, zbog čega je Grga počeo kašljati i skoro ostao bez zraka. Time je zavrijedio pismenu opomenu i zabranu odlaska na Sljeme od strane roditelja. Tužan, jadan, usamljen, piše oproštajno pismo Lani i odlazi vlakom u Slavoniji k baki. Lažima je uvjerio baku kako u Zagrebu vlada nekakva žutica i da sada mora ostati kod nje da se ne zarazi, a baka ga s radošću primi kod sebe. U Zagrebu, roditelji su pomislili da je Mario nestao, ali dolazi Lana s ljubavnim pismom i govori kako je Mario u Novoj Gradišci. Otac ga je tamo pronašao, ali nije bio ljut na njega, već mu je dopustio da živi tamo ako bude odlikaš. Mario je naravno na to pristao, ali tada mu otac daje Lanino pismo u kojem Lana govori kako ga voli i da Grga nikada nije bio njen dečko. Tako se Mario ipak vraća u Zagreb i u rekordnom roku ispravlja sve loše ocjene. Kasnije, Lana i on postaju sretan i zaljubljeni par.

Iz sadržaja romana možemo uočiti sve već navedene karakteristike dječjeg romana. Pripovjeda se u prvom licu, ali umjesto monologa, naracija je nadopunjena čestim i kratkim dijalozima i postavljanjem likova u različite situacije.[41] Radnja je jednostavna, lako se prati, poglavlja su kratka, situacije i likovi poznati su svima iz svakodnevnog života. Primjerice, Mario je često bio kod bake zato što je situacija u obitelji loša, majka pije, a otac gleda druge žene. U glavnom liku možemo vidjeti prikaz dječje boli nastale zaljubljenošću, koja je veoma česta pojava kod djece. U njemu je Gavran uspješno spojio sve elemente dječjeg romana s temom dječje zaljubljenosti.[42]

---

[39] Gavran, M. (2015.) Z*aljubljen do ušiju.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 44.
[40] Gavran, M. (2015.) Z*aljubljen do ušiju.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 79.
[41] Hranjec, S. (1998.) H*rvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje. str. 275.
[42] Hranjec, S. (1998.) H*rvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje. str. 275.

Dječakova ljubav prema djevojčici bazirana je na fizičkom izgledu. Mario primjećuje samo Lanin izgled i opisuje njezinu vanjštinu. Lana, kao djevojka koja već ima drugog dečka, odbija Marijevu ljubav. Gledajući samo nju, Mario ju ipak odluči osvojiti uz mnogo truda i planova s prijateljima.

Zanimljivo je spomenuti kako Gavran na kraju romana stavlja test za mjerenje ljubavi koji nam pomaže saznati jesmo li i mi zaljubljeni do ušiju. Zove se *Test dubine ljubavnog jada*. Sastoji od dvanaest pitanja te se može skupiti 10 bodova, ovisno o odgovoru. Kada se bodovi zbroje, moguće je pročitati objašnjenje za svaki od četiri rezultata, od toga da smo zaljubljeni do ušiju kao glavni lik romana, pa do toga da nemamo pojima o ljubavi. Ovakav dodatak na kraju romana dodatno zainteresira mlade čitatelje te im daje poticaj da pročitaju cijeli roman. Kako Hranjec kaže, ovo je djelo po mjeri mladih čitatelja jer se mogu poistovjetiti s temom i glavnim likom, ali i s obzirom na dramsku organizaciju jednostavnog naracijskog tijeka. Nije onda čudno što je obilato korišten priloženi test, a to se vidi po mnogim čitateljskim tragovima na mjestima gdje je upisan maksimalan broj bodova za zaljubljenost do ušiju![43]

4.3. *Kako je tata osvojio mamu*

Iste 1994. godine, objavljen je i roman *Kako je tata osvojio mamu.* Govori o dječaku Antunu koji u prvi plan stavlja obiteljske probleme:

> *Ovo je neobična priča o čovjeku koji je bio toliko glup da je morao iznova osvajati ženu koju je već jednom osvojio. Taj čovjek je moj tata i on se dugo nije razumio u tajne mamina srca. Pričat ću vam i o svojoj djevojci Bernardi i o tome kako je lijepo kad te netko voli i kad ti nekoga voliš.*[44]

Priča započinje izletom tročlane obitelji na Sljeme. Antun, glavni lik ovog romana, putem očevog starog prijatelja upoznaje njegovu kćer Bernardu:

> *Otprve sam ocijenio da je moja vršnjakinja. Bila je lijepa kao san, bila je prelijepa… Gledali smo se tako u oči, dugo, nepomično. Nisam znao što u tom trenutku misli o meni, ali sam osjećao da to nije nešto lijepo.*[45]

Na cjelodnevnom izletu Antun i Bernarda nisu uopće razgovarali, nego su se samo gledali, ali njemu to nije smetalo jer je imao priliku gledati Bernardu koja mu se sviđala. Nadalje, priča prati nedjeljni ručak kod bake s mamine strane, gdje baka kritizira oca. Tu vidimo čestu pojavu u obitelji.

---

[43] Hranjec, S. (1998.) H*rvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje. str. 276.
[44] Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 1.
[45] Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 15.

Svađa starijih i mlađih generacija oko uspjeha u obitelji. Baka je govorila kako su još uvijek podstanari i kako tata još nije diplomirao. Kako bi glavni junak ove priče spasio stvar, prolio je sok po bakinom stolnjaku, tako da se baka još više naljutila na njega.

Zete moj, ne sviđa mi se kako živite, to je odviše neozbiljno za moje shvaćanje. Eto, još uvijek ste podstanari. Živite u unajmljenih trideset kvadrata… Usto, kada si ženio moju kćer, obećao si da ćeš dovršiti studij strojarstva, da ćeš dogurnuti do diplome, a nakon vjenčanja nisi položio ni jedan ispit.[46]

Deset dana nakon izleta na Sljeme, Antunov i Bernardin tata dogovaraju još jedan zajednički izlet. Antun je bio uzbuđen jer je znao da će opet vidjeti Bernardu:

Meni srce zalupa. Znači: vidjet ću Bernardu. Pa što onda? Mrmljalo je nešto u meni. Zašto mi se ta Bernarda toliko vrzma po glavi, zašto je ona uopće važna za moj život i moju sreću? Međutim, jedan dio srca govorio mi je da mu je drago što će je moje oči opet ugledati.

Pomislio sam da bi bilo glupo, kao prošli put, sve vrijeme šutjeti. Pomislio sam da ovaj put moram s njom zapodjenuti razgovor.[47]

Na izletu u Samobor odmah su počeli razgovarati. Antun je iskoristio priliku da podijeli s njom kako jednog dana želi postati istraživač gornjeg toka rijeke Nili da svaki dan vježba kako bi se pripremio za to. Osjećao je kako je time osvojio Bernardu i bio je sretan kao nikada prije. Nadalje se u priči susrećemo s još jednom svađom, ovaj put između roditelja, u kojoj mama predbacuje tati što se zadnjih deset godina bavi više svojim izumima, od kojih nikada ne bude ništa, nego svojom obitelji. Uz sve više obiteljski svađi, došlo je i do preseljenja Antuna i mame k baki. Kako više nije živio s tatom, Antun je svaki njihov zajednički susret s veseljem čekao. Tako su dogovarali mnoge izlete, uključujući i Bernardine roditelje. Na jednom od takvih izleta, Bernarda i Antun odluče da će pomiriti njegove roditelje.

Bernarda me gledala onim svojim velikim očima i pažljivo upijala svaku moju riječ. Ni na trenutak me nije prekidala. Pustila me da joj kažem sve što mi je bilo na duši. Kad sam dovršio svoju priču, osjećao sam da mi je nekako lakše pri srcu. Baš je lijepo kad čovjek ima prijatelja kome može reći sve što ga muči.[48]

Kada susreće tatu, Antun mu predlaže da napiše mami ljubavno pismo, što je on i učinio.

Ja bih volio da vas dvoje opet živite zajedno. Volio bih da smo nas troje zajedno. Vi se možete i pomiriti, ako želite. (…) Napiši joj lijepo pismo, ispričaj joj se što si bio grub.[49]

---

[46] Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 20.-21.
[47] Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi..* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 26.
[48] Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 77.
[49] Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi..* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 89.

Djelujući nezainteresirano za pismo, mama ga ipak čita. U njemu je tata predložio da se nađu, ali se mama nije pojavila. Antunov daljnji plan sastojao se od slavlja njegovog rođendana u tatinom stanu. Znao je da mama neće odbiti doći sinu na rođendan. Plan je funkcionirao savršeno te su se roditelji pomirili. Na kraju romana Bernarda pristaje udati se za njega čim odrastu.

> *A najvažnije se dogodilo danas. Nazvala me Bernarda telefonom i rekla da je dobro razmotrila moju ženidbenu ponudu i svoje srce. Rekla je da me voli i da pristaje udati se za mene, čim odraste.*[50]

Prijateljstvo između Bernarde i Antuna nastalo je prvenstveno zbog roditeljskih odnosa koji su im pomogli da se sprijatelje, upoznaju malo bolje i svide jedan drugome. Antun živi normalnim životom, druži se s vršnjacima, dobar je u školi, odlazi na obiteljske izlete. U prvom planu ovog romana jest priča njegovih roditelja, Josipa i Ane, gdje vidimo da njihov brak prati mnogo problema. Uz taj odnos, dolazimo i do Antunovih prvih ljubavnih iskustava. Za razliku od ljubavi roditelja kojih prate mnoge svađe i nesuglasice, njegova ljubav se gradi na jednom poznanstvu s tek novopečenom prijateljicom Bernardom. Antunova ljubav bazira se na fizičkom izgledu, on je oduševljen njezinim izgledom i opisuje samo vanjštinu.

Usporedimo li ovaj roman s romanom Z*aljubljen do ušiju,* možemo vidjeti kako je u ovom romanu pripovjedač inspiriran ljubavlju, gdje kod njega ljubav nije mučan i neuzvraćen proces, već se rađa iz prijateljstva, bez muke. Uz pomoć Bernarde on prestaje biti pasivan subjekt u obitelji te pokreće spletke za pomirenje roditelja. Samim time se još više zbližuje s Bernardom te se tu rađa ljubav. Možemo zaključiti da je Bernarda njegova glavna inspiracija za sve geste koje je Antun predlagao ocu u pokušaju da ga pomiri s mamom.

4.4. *Sretni dani*

Kao i u većini Gavranovih dječjih romana, ovdje djeca preuzimaju uloge odraslih te im pomažu u njihovi problemima i životnim odlukama. Pero i Jurica su dječaci koji idu u peti razred i muče ih problemi koje autor smatra karakterističnim za njihovu dob. Osim problema s školom, ispitima i djevojkama, muči ih i činjenica što nemaju cjelovitu obitelj. Zato će učiniti sve što mogu kako bi to promijenili. Kako su Pero i Jurica najbolji prijatelji, smatraju da bi im bilo najbolje da spoje mamu jednog dječaka i tatu drugog.

[50] Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi.*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 104.

Pero na početku romana govori kako je najvažnija stvar na svijetu prijateljstvo. Njegov prijatelj Jurica i on su toliko bliski prijatelji da Pero nauči jednu polovicu predmeta, a Jurica drugu te si međusobno pomažu na ispitu.

> *Najljepša stvar na svijetu je prijateljstvo. Kad stekneš dobrog prijatelja, život ti postane lakši i ljepši. Najbolji dokaz za to što govorim je Jurica. Jurica je moj najbolji prijatelj. Zahvaljujući njemu ne moram učiti sve predmete. Ja učim polovicu predmeta, a Jurica polovicu.*[51]

Jedne nedjelje Pero dolazi na ručak k Jurici. Tom prilikom saznaje kako Juričin tata Božidar živi sam. Pokazao mu je računalnu igricu i naučio ga kako se igra. Za vrijeme božićnih praznika, Pero se požalio Jurici kako nije lako živjeti sa mamom. Zbog ljubića na televizoru, on je propustio važnu utakmicu, koju je naravno Jurica gledao. Tom prilikom Pero se požali Jurici:

> *Vidiš. Shvatio sam da ja više ovako ne mogu živjeti s mamom. To nije pravi život. Sve je kao u redu, a opet: ništa ne valja. (...) Htio bih imati oca, htio bih imati brata, dosta mi je žena, kuhanja, mode, ljubića i svega.*[52]

Prošli su praznici i bilo je vrijeme da se dječaci vrate u školu. Pero se veselio povratku jer će tamo vidjeti Tihanu.

> *Ali, kad sam još malo više zavirio u svoju dušu, shvatio sam da se veselim školi zbog Tihane. Ipak, lijepo je sjediti u razredu u kome sjedi Tihana. Lijepo je biti u njezinoj blizini, čak i ako me ona ne voli, pa čak i ako me malo prezire.*[53]

Pero je smislio novi plan za pronalazak tate. Palo mu je na pamet da stavi u novine oglas u mamino ime, u kojem ona traži muža. Problem je bio što su morali platiti oglas, ali su Pero i Jurica još jednom dokazali kako su najbolji prijatelji te su zajedno skupljali stari papir i tako skupili novac za oglas u novinama. Došla je subota, mami je zazvonio telefon. Zainteresirani muškarci počeli su se javljati na oglas. Došlo je vrijeme da Pero objasni mami. Usput joj je i rekao kako on treba brata i oca.

> *Mama, oprosti, ti si super mama, mada imaš i svojih mana. Ali, ti mi ne možeš biti tata, ne možeš. Ja želim tatu s kojim mogu razgovarati o muškim stvarima, s kojim ću ići na tekme, koji će biti tata, shvaćaš.*[54]

Uspio ju je nagovoriti da zbog njega potraži novog muža, makar i preko oglasa. Pristala se javiti kada bi netko zvao. Nakon nekoliko neuspjelih pokušaja, shvatili su da će morati smisliti novi

---

[51] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 5.
[52] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 31.
[53] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 39.
[54] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 48.

način. Jedne nedjelje, Jurica dolazi na ručak k Peri te tamo shvaća kako bi bilo lijepo imati mamu kao što je Jurina mama. Tako su njih dvojica došli na ideju da spoje Perinu mamu i Juričinog tatu, slučajnim susretom u školi. Kako susret nije prošao onoliko dobro koliko su se dječaci nadali, smislili su novi plan. Njihovi roditelji će dežurati u disko-klubu. Naravno, za njih je to bilo iznenađenje koje je na kraju prošlo veoma dobro. Tamo su se sprijateljili. Ples je prošao veoma dobro i za Peru. Pozvao je Tihanu na ples i saznao neke stvari:

> *Čuj, ti se meni isto tako… sviđaš… baš onako jako puno… mislim da si super komad… lijepa si i sve ono kako ja volim. Reče Perica. - Mogao si mi to i prije reći, a ne da patim za tobom već četiri duga mjeseca - reče Tihana.* [55]

Kako je ples prošao onoliko dobro koliko su ga dečki isplanirali, roditelji su dogovorili novi susret koji se dogodio u nedjelju za ručkom. Nakon tog ručka, nastavili su se družiti u kinu. Nakon toga slijedi i prosidba. Tako su Jurica i Pero svojom lukavošću i domišljatosti uspjeli spojiti svoje roditelje i postati jedna sretna obitelj.

> *Eto, tako sam vam ja dobio predivnog oca i predivnog brata, a ne bih se iznenadio da jednoga dana dobijem i malu sestru. (...) Sada, nakon svega, znadem da su u životu najvažnije dvije stvari: prijateljstvo i ljubav. (...) Zahvaljujući ljubavi i prijateljstvu, za našu obitelj počeli su sretni dani.*[56]

Ovo je još jedan dječji roman sa sretnim i veselim završetkom. U njemu možemo pronaći mnogo šaljivih i zanimljivih životnih situacija, koje su mnogima i poznate u stvarnom životu. Miro Gavran ovdje stavlja naglasak i na važnost uloge roditelja u dječjem životu i odgajanju. Dijetetu nedostaje jedan roditelj, bilo to majka kao kod Jurice, ili u Perinom slučaju otac. Također, u djelu možemo pronaći i važnost uloge samohranog roditelja.

> *Uvijek treba imati vremena za svoju djecu. Ja zna da ste vi samohrani roditelji, ali to je samo razlog više da sa mnom još tješnje surađujete.*[57]

Jurica i Pero pravi su mali vragolasti dječaci. Uspjeli su smisliti mnogo slučajnih spojeva majke i oca, što priliči djeci. Inspiracije im ne nedostaje, a o posljedicama ne razmišljaju.

> *Predlažem da danas, kad dođeš doma, kažeš svome tati da je moja mama rkla za njega da je fin gospodin. Neka misli da o njemu ona dobro misli, pa će on na nju misliti više nego što sad misli.*[58]

---

[55] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 85.
[56] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 102.
[57] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 75.
[58] Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 76.

Problem nepotpune obitelji glavni je motiv kroz cijeli roman, a Gavran ovdje naglašava važnost obitelji u odrastanju djece. Važnost obitelji prikazana je samostalnom potragom dječaka za ocem, a njegova potreba očituje se u svakom trenutku odrastanja i on jednostavno ne može biti okružen ženskim društvo. Peri teško pada što u obitelji često nema pravo glasa nad ženama pa mu u tom slučaju nedostaje muška strana. Za Božić nije mogao gledati željenu utakmicu jer su se žene glasanjem izborile za neki film. Pero naglašava kako bi bilo drugačije da ima tatu ili brata. Karakterizaciju djevojčica Tihane i Dinke, koje se sviđaju dječacima, dobivamo samo kroz fizički izgled. Oni u opisivanju naglašavaju kako su im samo zgodne i lijepe.

Gavran je jednostanim pristupom, kronološkim događajima i šaljivim pričama uspio ispričati pustolovine dvaju najboljih prijatelja i njihov konačan rezultat, spajanje roditelja. Čitajući roman, djeca mogu vidjeti kako i oni igraju važnu ulogu u obitelji, da i kod drugih postoje obiteljski problemi, te da te ne treba gubiti nadu i odustati od ljubavi, već se potruditi spasiti. U romanu imamo brojne zgode i nezgode koje priliče djeci i njihovoj mašti pa je tako i dobro prihvaćen u dječjem čitateljstvu. Na kraju čitanja dolazimo do sretnog završetka u kojem Juričin otac zaprosi Perinu mamu, a dječaci su bili oduševljeni idejom. Na taj je način Pero dobio tatu, a i brata kojeg je htio i svi su postali jedna obitelj.

4.5. *Ljeto za pamćenje*

Dječji roman Mire Gavrana *Ljeto za pamćenje* još je jedan u nizu romana prikladnih za djecu u kojoj je ispričana duhovita i zabavna priča o dječaku koji godišnji odmor mora provesti s djedom koji se na proslavi mature zaljubio u školsku kolegicu. Djedova obitelj je zabrinuta za njega pa šalju dječaka kao špijuna. Vrhunac priče nastaje kada se i dječak zaljubi. On započinje svoju priču šaljivim uvodom:

> *Moja je obitelj malo otkačena, a malo normalna. Sve ih volim, iako mi ponekad svaki od njih ide na živce, pa se nerijetko zapitam: Što sam ja to zgriješio da moram biti u krvnom srodstvu s takvim likovima?*[59]

Saznajemo da ima sestru Mirnu i brata Franju. Za sebe tvrdi da je neplanirano dijete:

> *To što sam se rodio kao treće i zadnje dijete razlog je da u mojoj glavi postoji sumnja da sam "neplanirano" dijete. A što je to neplanirano dijete, to vjerojatno svi znate. To je ono dijete koje se rodi bez plana.*[60]

[59] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 5.
[60] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 10.

Za njega se najviše brinuo djed jer on ima više slobodnog vremena od roditelja. Kada djed dobiva pozivnicu za proslavu četrdeset godina mature, isprva odbija otići, ali na nagovor obitelji, ipak odlazi. Tamo se sprijateljio s bivšom kolegicom te su tako počeli potajno izlaziti. Majka se zabrinula hoće li im ta nova žena oduzeti svu imovinu. S misijom da sazna tko je ta žena i što će sve izgubiti zbog nje, Ivina obitelj ga šalje na Lošinj s djedom i njegovom novom djevojkom. Ivo tamo upoznaje misterioznu novu djedovu djevojku Elizabetu. Sve infromacije koje je uspio saznati odmah je prenosio obitelji u Zagreb. Kada su djed i Ivo saznali da Elizabeta ima unuku Hanu, istih godina kao i Ivo, te da dolazi u Zagreb, odlučili su svi zajedno otići na izlet. Njih četvero odlazi u posjet Varaždinu. Hana i Ivo susreli su se prvi put na aerodromu:

> *Tada se naši pogledi susretoše prvi put! Ljudi dragi, kao da me je stresla struja! Imala je tako dubok i prodoran pogled. I bila je jako lijepa. Te njezine crne oči, taj predivni prćasti nos, te jamice na obrazima, te guste obrve, ti bijeli zubi i vedar osmjeh. Preda mnom je stajala prava ljepotica, kao iz najljepših filmova.*[61]

Nakon izleta u Varaždin i Zagorje, vraćaju se na Lošinj gdje provode još nekoliko dana zajedno. Ivo je od Hane saznao da Elizabeta ima tvrtku koja se bavi unutarnjim uređenjem kuća te odmah javlja doma mami koja ostaje u šoku što je Elizabeta bogata.

> *Mislim da i ona i djed vole što su zajedno i što mogu pričati o svemu i svačemu… Ja bih rekao… rekao bih da su djed i gospođa Liza jako sretni.*[62]

Hana i Ivo nastavili su provoditi sve više vremena zajedno, što im je godilo.

> *Dok bi razgovarala sa mnom, gledala bi me izravno u oči i ja sam odjednom počeo osjećati kako mi to jako godi… to dok gledam u njezine prelijepe oči. Samo bih se povremeno uplašio da ona ne primijeti koliko je to meni lijepo, jer možda njoj nije ništa posebno i ona mene može gledati u oči.*[63]

Jednom prilikom, Hana ispriča Ivi priču kako su se njegov djed i njezina baka zaljubili još prije četrdesetak godina. Pohađali su zajedno srednju školu i zaručili se na maturalcu, zakleli se na vjernost i obećali se jedno drugome. No spletom životnih okolnosti, djed Luka je otišao u vojsku, a Elizabeta raditi kod oca u staretinarnicu. Nažalost, djed joj iz vojske nije slao pisma te je Elizabeza shvatila kako ju više ne želi. Kasnije, nakon dvadeset godina, njena majka priznaje da joj je Luka slao pisma skoro svaki dan, ali ih poštar nikada nije dostavio jer je dobio takvo naređenje od njezinih roditelja. Liza je bila u šoku i u jednom trenutku shvatila kako je sve te godine bezrazložno mrzila Luku zbog izdaje koja se nikada nije dogodila.

---

[61] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 78.
[62] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 83.
[63] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 85.

Zaljubljeni Ivo uživao je i dalje svaku večer s Hanom pod zvjezdanim nebom:

> *Došlo mi je da uhvatim Hanu za ruku, baš onako kako je djed držao Lizu za ruku, došlo mi je da je poljubim u obrraz, da je upitam želi li biti moja djevojka, da joj kažem nešto lijepo o tome kako mi je ugodno s njom. Ali nisam se usudio u strahu da će me odbiti, da ne pokvarim naše prijateljstvo, jer možda ona prema meni uopće ne osjeća ono što ja osjeća prema njoj.*[64]

U tom romantičnom trenutku, Hana odluči priznati Luki kako je došla u Hrvatsku s istim razlogom kao i Luka na Lošinj. Bili su poslani špijunirati baku i djeda te saznati da li odgovaraju jedan drugome i koji su im skriveni motivi. Njihovo zajedničko putovanje se bliži kraju i Hana i Liza se vraćaju u Australiju. U sjećanju na sve lijepe trenutke s Hanom Ivo je razmišljao:

> *Zamišljao sam njezino lice, njezine oči, "čuo" njezin glas i bio beskrajno ljutit na sebe zato što joj nisam rekao da je voim, da sam zaljubljen u nju i da nikada u životu nisam bio sretan kao tih dana u Lošinju.*[65]

Obojica su bili obuzeti mislima na gošće iz Australije i izbjegavali razgovor o njima sluteći da bi taj razgovor nanio samo bol.

> *Moj djed i ja nalikovali smo nesretnim ovisnicima koje ne zanima ništa drugo osim predmeta njihove ovisnosti.*[66]

Ipak, sreća je pokucala na Ivina vrata te je dobio poziv od Hane u kojem mu na kraju razgovora priznaje da je zaljubljena u njega te da joj nedostaju zajednička druženja. Hana i on postaju cura i dečko, unatoč udaljenosti. Na djedov rođendan, kao poklon od drage Lize, dobiva dvije avionske karte za Australiju te tako završava ovaj roman pun ljubavi.

Gavran ovaj duhovit i zabavan roman započinjem odlukom dječaka Ive da napiše roman o svojoj obitelji. Mami se nije svidjela ideja, a tatina primjedba ga je zaboljela. Nakon djedove obljetnice mature, radnja se pokreće sama od sebe. Djed poprima glavnu ulogu, a Ivo postaje obiteljski špijun. No, nije dugo izdržao u toj ulozi. Zaljubio se. Tu počinju sve nevolje. Ljeto za koje je mislio da će biti dosadno i neinteresantno jer ga mora provesti s djedom, pretvorilo se u avanturu života. Roman prati zbivanja djeda i unuka na ljetovanju, gdje obojica uživaju u društvu dama. I u ovom romanu dječak, glavni lik, rješava obiteljske probleme.

> *Čuvaj sebe i djeda. I javljaj se svaki dan. Ovo što si dobio ovako povjerljiv zadatak znak je da te svi mi u obitelji smatramo zrelim i ozbiljnim…*[67]

---

[64] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 96.
[65] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 110.
[66] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 112.
[67] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 55.

Opisi djevojke Hane i Elizabete su na fizičkoj razini. Dobivamo prikaz njihovih vanjskih ljepota kao i u dosad svakom romanu. Gavran se fokusira na vanjski izgled, opisujući simpatije izvana, a ne iznutra. Dječaci su očarani djevojčicama najviše njihovom vanjštinom. Fizičkom karakterizacijom likova autor stavlja naslasak na izgled i njegovu važnost u biranju simpatije. Djevojčice u koje se dječaci zaljubljuju uvijek su lijepe, prekrasne i zgodne. Čitajući takve opise, mladi čitatelji mogu zaključiti kako je samo fizički izgled bitan kod djevojčica, što u njihovoj dobi nije najbolje, jer se trebaju upoznati s činjenicom kako nije sve u izgledu, već i u unutrašnjosti čovjeka. Izgled ponekad ima velik utjecaj na odabir, ali on nije ključka stavka zaljubljivanja. U romanu pratimo zgode i nezgore djevojčice i dječaka kojidolaze do zaključka da su poslani na istu misiju. Tokom odmora, zaljubljuju se pa u romanu pratimo zbivanja dva para. Njihovu ljubav nažalost razdvajaju kilometri, ali priča dobiva sretan kraj kada djed i unuk dobivaju avionske karte za posjet svojim damama.

4.6. *Svašta u mojoj glavi*

Još jedan u nizu Gavranovih dječjih ljubavnih romana jest *Svašta u mojoj glavi.* Prvi put je objavljen 1994. godine. Pisan je u obliku memoara dječaka Zvonimira. Odmah na uvodnoj stranici saznajemo da je ova knjiga posvećena majici Ljilji i ocu Ivanu. Zvonimir je devetogodišnji dječak koji živi u izmišljenom slavonskom selu Omorina sa svojim roditeljima, koji su po zanimanju učitelji.

Pripovjedač ove priče, ujedno i glavni lik, devetogodišnji Zvonimir, zaljubljen je u djevojčicu Dubravku.

> *Ja Dubravku jako volim i jako bih bio sretan da I ona mene voi, da svim djevojčicama u razredu kaže: "Zvonimir je moj dečko."*[68]

Na početku memoara, Zvonimir prepričava svoj prvi susret s Dubravkom te nesreću koja joj se dogodila u školi zbog koje je morala na skupu operaciju. Otkriva nam i razlog pisanja memoara: prvi je da osvoji srce Dubravke, a drugi nam pokazuje koliko je on zapravo brižno i dobroćudno dijete, jer je svoje memoare htio prodati i dati novce Dubravkinoj mami da joj kupi skupi lijek. Pripovjedač nas upoznaje s prilikama sela u kojem živi, govori kako su jedna od rijetkih obitelji koja ima struju u selu, kako je luksuz imati televizor, a oni su ga kupili zahvaljujući majci koja je prodala bakin prsten. Nadalje, Zvonimir prepričava svoje neuspjele pokušaje da osvoji Dubravku. Tako joj je poklonio cvijeće od kojih je kihala, dobila je žabu na dar s kojom nije bila

[68] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 19.

oduševljena… Ispitivao je prijatelje tko treba napisati prvo ljubavno pismo, muškarac ili žena, pa tako dobiva zanimljiv odgovor:

> *Slavko kaže da muškarac ženi ne treba pisati prvi, da treba pričekati da ona njemu napiše, i da te žene treba naučiti malo pameti, jer ako to sad odmah ne učinimo, onda će nas cijeloga života tjerati da peremo suđe i neće nas puštati u gostionicu.*[69]

Za vrijeme Dubravkinog boravka u zagrebačkoj bolnici, Zvonimir prepričava zanimljive i šaljive priče iz svoje prošlosti te time puni memoare. Kada dobiva vijesti da je Dubravkina operacija prošla dobro, on biva najsretniji dječak na svijetu. Nekoliko dana kasnije, Dubravka se vraća iz Zagreba i Zvonimir ju posjećuje kod kuće te joj daje memoare na čitanje. Dubravka iznenađena i oduševljena, uzvraća ljubav Zvonimiru i tako postaju ljubavni par. Na kraju romana, pripovjedač odustaje od daljnjeg pisanja jer je njegov prvi cilj, da njima osvoji Dubravku, ostvaren, a drugi, da tiska memoare, tek je pred njim.

Ovaj roman prati život dječaka koji živi tipičan život djeteta od devet godina na slavonskom selu u šezdesetim godinama prošloga stoljeća. To selo je, kao i većina u Slavoniji, vrlo malo, svi se znaju i upoznati su sa tuđim problemima. Iako se takav način života na prvu čini teškim i civilizacijski nedoraslim, Gavran u ovom romanu dočarava povezanost i složnost stanovnika maloga sela.

Tema romana su društveni odnosi u selu, ali prepričani na humorističan način devetogodišnjaka. Na primjer, prevara, prostitucija i samoubojstvo društveno su neprihvatljive stvari, ali s obzirom da ih Zvonimir ne razumije, ne doživljava ih tragično.

> *Dubravkin tata ne živi s njima, on je u gradu Lepoglavi, gdje će biti još nekoliko godina, a koliko dugo, ne zna se. U toj Lepoglavi je zatvor, a on radi kao zatvorenik.*[70]
>
> *U našem selu ima jedna žena koja služi mnogim muškarcima. Ona se zove Radojka, živi od toga što muškarci dođu kod nje u kuću, pa se zaključaju. Ona od toga živi dobro.*[71]

Najvažniji motiv njegovih memora jest ljubav prema djevojčici Dubravki kojoj i posvećuje ove memoare. Iako ima samo devet godina, mnogo se trudi osvojiti srce djevojčice. Zbog nje je i počeo pisati memoare. Tu vidimo primjer jednog dragog i brižnog dječaka.

> *Dakle, ovako: sve je to zbog Dubravke. A to sa mnom i s Dubravkom je duga priča i ne smijem izostaviti iz memoara, jer je Dubravka najvažnija osoba u mome životu, odmah uz mamu i tatu.*[72]

---

[69] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 69,
[70] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 23.
[71] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 112.
[72] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 19.

Opisi djevojčice su samo fizički, kao i u svim drugim Gavranovim dječjim romanima. Pripovjedač nam dočarava njezinu ljepotu samo opisujući njezin vanjski izgledo:

Dubravka je imala prelijepu crnu kosu ispletenu u dugu pletenicu s crvenom mašnicom na kraju. A oči onako plave i duboke, kao da sanja kad te gleda. Ove riječi i ovaj papir

nemoćni da iskažu njenu ljepotu, njen izraz lica, njen osmijeh koji je ljepši nego da se

sunce s neba nasmije.[73]

Rodni stereotipi prisutni su ispričanoj priči, a ne možemo ne primijetiti i seksističke opaske. Naglašena je uloga majke kao kućanice, a oca kao glave kuće. Također, dopušteno je imati ljubavnice, čak se to smatra i normalnim. Komentari poput *Pokaži mi kako izgleda ono kod tebe. Skini suknju na pola minute, da vidim kako izgledaš kad si gola, da vidim da li ti imaš one dlake*[74], nisu primjereni za dječjeg čitatelja jer šalju krivu poruku. Dijete može krivo protumačiti ili shvatiti stvari koje još ne razumije, ili zapravo primijenjivati takve komentare smatrajući ih normalnim.

4.7. *Kako smo lomili noge*

Roman *Kako smo lomili noge* prekrasna je priča ispričana kroz oči dječaka. Ima simpatičnu poveznicu koja se proteže čitavim romanom, a to je kako i sam naslov govori, motiv muškarca koji lomi noge zbog ljubavi. Priča započinje s jednim pretkom obitelji koji je kao Hercegovac došao raditi u Slavoniju i slomio nogu iskačući iz sobe djevojke kod koje nije smio biti. Taj se motiv lomljenja noge nastavlja kroz generacije. Svaki član obitelji slomi nogu prije ženidbe. Osim o ljubavi, ovaj roman nam daje prikaz o društvenim i političkim prilikama druge polovice dvadesetog stoljeća.

Sam roman podijeljen je u tri djela. Prvi dio piše dječak šezdesetih godina u Jugoslaviji u kojem prepričava svoj dosadašnji život u Slavoniji i obiteljsku povijest. Drugi dio romana odvija se u Zagrebu početkom devedesetih i piše ga sin već spomenutog dječaka, dok je treći dio napisan za vrijeme rata kojim se pokušava opisati odrastanje u Domovinskom ratu.

U prvom dijelu saznajemo kako je pripovjedačev tata prvi put polomio nogu zbog ljubavi. Dogodilo se to u šumi, nakon što su mama i tata "napravili sve ono"[75] pa je tata od sreće skakao po šumi te nezgodno naskočio na panj i slomio nogu. Nadalje, pripovjedačev stric slomio je nogu silazeći s bicikla kada su on i njegova odabranica stigli pred matični ured.

---

[73] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 21.
[74] Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 15.
[75] Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 50.

Ljubici nije bilo ništa od tog pada. Ni biciklu nije bilo ništa od tog pada. A moj stric je slomio nogu.[76]

U drugom djelu romana pripovjedač Luka priča svoje životne priče koje se također sastoje od lomljenja noge zbog ljubavi. Lukin stric Drago, slomio je nogu izlazeći iz kina.

Onako ošamućem i neoprezan od ljubavi, zakoračio je u jednu od onih rupa, upao u nju i slomio nogu.[77]

Treći dio romana najviše opisuje događaje za vrijeme Domovinskog rata, ali na kraju poglavlja, i sam pripovjedač lomi nogu zbog djevojčice Stele. Kada su se ponovno sreli, Stela mu je priznala kako je zaljubljena u njega, a Luka joj uzvratio. Nakon što ga je Stela poljubila, on sav uzbuđen, promaši stepenicu i slomi nogu.

Kost mi je pukla ko orah! Slomio sam nogu! (...) A ja sam u tom trenutku bio sretniji nego ikada u životu. Slomio sam nogu zbog nje, što je nepobitan dokaz da je ona žena mog života i da ćemo se jednog dana vjenčati.[78]

Lukin otac, slomio je nogu u studentkom domu kada se iskrao iz sobe da ga ne uhvati studentska kontrola. Kako je iskakao iz mamine sobe, slomio je nogu.

Prišla je prozoru, otvorila ga i imala što vidjeti: ispod prozora je ležao moj otac slomljene noge. Jadni tata, tako je nezgodno doskočio da mu je kost pukla ko lubenica.[79]

Roman je ispričan jednostavnim rečenicama, ali s dubokom poukom. Simpatičnim i pomalo smiješnim, možda čak i nerealnim situacijama, dobivamo zanimljivu ljubavnu priču. Možemo vidjeti kako su dječaci na domišljat način osvajali srca željene djevojke, a plaćali "skupu" cijenu, točnije, lomili noge. Gavran je uspio ispričati živote nekoliko generacija, uključujući povijesne činjenice, na veoma jednostavn i lagan način, razumljiv i prihvatljiv djeci.

4.8. *Halo, ljubavi*

Roman *Halo, ljubavi* objavljen je 1994. godine, kada i *Kako je tata osvojio mamu.* Glavni junak romana, dječak Lovre, zaljubljen je u djevojčicu Maju te je njihova ljubav prikazana kao nešto veliko i najdublje u njihovom mladom životu. Zbog te velike ljubavi, Lovro radi mnoge nezamislive pothvate kao što su svakodnevni pozivi u London i bijeg od kuće.

[76] Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 69.
[77] Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 108.
[78] Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 183.
[79] Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 127.

Na početku romana upoznajemo Lovrine roditelje i Majinu obitelj koja je došla iz Londona. Lovro se odmah zaljubljuje u Maju. Ta ljubav je opet prikazana kroz vanjštinu:

> *Maja ima oči ljepše od svih drugih djevojčica. Maja živi u Londonu. Maja je vrlo pametna i mnogo toga zna. Kada bi ona postala moja djevojka, svi bi mi u razredu bili zavidni.*[80]

Nakon zajedničke proslave Nove godine, Maja s roditeljima vraća u London. Tužan i nemiran Lovro, svakodnevno razmišlja o Maji.

> *Ja bih želio da je Maja pokraj mene, da se zajedno igramo i pričamo o svemu i svačemu, a nje nema. Eto, idem u četvrti razred, a tek sad sam osjetio što je to prava ljubav.*[81]

Ljubav prema Maji motivira ga da se svakodnevno čuju telefonom, iako je ona u Londonu. Sve više razmišljajući o njoj i sretnim trenucima koje su proveli zajedno, Lovro odlučuje telefonskim putem izjaviti Maji ljubav:

> *Ne bih želio da me pogrešno shvatiš, mi smo se vidjeli samo dva puta, pa opet, ja sam sto posto siguran u svoje srce i to što osjećam prema tebi. Ja te, naime, kako da kažem, hoću reći, ja te jako volim.*[82]

Njegova ljubav bila je uzvraćena te Lovro postaje najsretnijim dječakom na svijetu. Nakon saznanja o visokom telefonskom računu zbog razgovora na relaciji Zagreb - London, Lovrini roditelji zabranjuju daljnje razgovore. Uplašeni Lovro odlučuje se za novu pustolovinu. Odlazi u najromantičniji grad u svijetu, a Maja ga slijedi u planovima.

> *Lovro, s tobom bih i na kraj svijeta. Ja te jako volim i jedva čekam da se sretnemo u podnožju Eiffelovog tornja.*[83]

Krećući u pustolovinu života, Lovro nije bio svjestan što ga sve čeka. Zbog nedostatka novca kupio je kartu samo do Ljubljane. Ulovljen u vlaku, vraća se u Zagreb gdje ga dočekuju uplašeni roditelji. Njegovoj pustolovini došao je kraj. Tužan, nastavlja život u Zagrebu.

> *Iz dana u dan bivao sam sve tužniji i tužniji. Gubio sam tek, jeo sam sve manje, na iskrenu žalost mje mame koja je nakon mog bijega bila prema meni sve bolja i bolja.*[84]

Saznavši da je i kod Maje situacija kao i kod njihovog sina, Lovrini roditelji odluče iznenaditi sina te dovedu Maju u Zagreb. Iznenađeni par, Maja i Lovro, nastavljaju svoju ljubavnu pustolovinu u Zagrebu zahvaljujući brižnim roditeljima.

> *Jednoga dana, kad se vjenčam s Majom i kad budemo imali svoju djecu, bit ćemo im dobri kao što su naši roditelji bili dobri prema nama.*[85]

---

[80] Gavran, M. (2015.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo, ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 115.
[81] Gavran, M. (2015.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo, ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 126.
[82] Gavran, M. (2015.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo, ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 151.
[83] Gavran, M. (2015.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo, ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 167.
[84] Gavran, M. (2015.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo, ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 184.

Dječji roman sa mnoštvom pustolovina jednog dječaka veoma je popularan kod djece Lovrina uzrasta zbog lakoće čitanja, jednostavnog sadržaja te kronološkog slijeda događaja. Ono što ovaj roman čini još zanimljivijim upravo su pustolovine dječaka zbog ljubavi. Najveća pustolovina s kojom se morao suočiti jest odlazak u Pariz, što je i najveći dokaz koliko je zapravo zaljubljen. Dječaku je to bila najbolja ideja, iako ne baš izvediva. Kada je ljubav u pitanju, Maja i Lovro ne vide prepreke. Iako roman ima pomalo neuvjerljiv završetak, djeci to ne će smetati upravo zato jer je Gavran uspio napisati jedan od ljepših dječjih ljubića.

4.9. *Profesorica iz snova*

Posljednji roman koji će biti ovdje obrađen jesr *Profesorica iz snova*. Već iz naslova možemo pretpostaviti temu ovog romana. Priča prati četrnaestogodišnjeg dječaka Ivu koji piše dnevnik. Zaljubljuje se u novu profesoricu iz zemljopisa Stelu.

> *Komad je izgledao fantastično: duga crna kosa, predivno lice, tijelo poput fotomodela, izražajne napućene usne, prelijepe oči, uzak struk. A sise prva klasa: dobra trojka i, reklo bi se, s pogledom prema gore.*[86]

U dnevniku opisuje svoju ljubav prema Steli i:

> *Postao sam zarobljenik žene koja mi ni na trenutak nije izlazila iz svijesti. Od jutarnjeg buđenja pa sve do kasnonoćnog lijeganja u postelju, praćenog nesanicom, profesorica je bila u svim mojim mislima. (...) Ljudi moji, ima li na svijetu veće nesreće od nemoguće ljubavi? A ima li nemogućije ljubavi od ove moje? Može li itko biti jadniji, bjedniji i nesretniji od četrnaestogodišnjaka zaljubljena u svoju devet godina stariju profesoricu?*[87]

Kako je razlika u godinama velika, nije joj imao hrabrosti iskazati svoju ljubav. Zato pokušava osvojiti srce mlade profesorice putem interneta, predstavljajući se kao tajni obožavatelj. Počelo je njihovo dopisivanje, veoma iscrpljujuće za Ivu s obzirom da su tematike pisama bila književna djela. Potpuno zaljubljen, odlučuje ispitivati profesora književnosti o djelima koje Stela čita, a potom se upisuje i u glumačku grupu.

> *U ponedjeljak sam preko volje otišao na glumačku grupu. Baš mi se nije išlo. Mislio sam da to ni po čemu nije za mene, ali sam bio spreman učiniti sve samo da od*

---

[85] Gavran, M. (2015.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo, ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 191.
[86] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 18.
[87] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 63.

profesora Zvonkeca saznam nešto pametno o piscima i romanima o kojima je Stela željela čuti moje mišljenje.[88]

Kako mu to postaje naporno i trudi se ne biti sumnjiv, plan mu propada. Ljubavi dolazi kraj kada Ivo shvati da žene nisu tako jednostavne kako se čine na prvu. Dosadnim pričama o majci, propalim ljubavima, pričama o samoći, književnim djelima, Stela je odvukla Ivu od sebe.

Uglavnom, ljudi moji, bio sam sve više šokira i iznenađen time koiko jedan zgodan komad u tim godinama može biti u bedu… (…) I tako, moram priznati, malo-pomalo, Stela mi je sve više počela ići na živce tim forsiranjem književnosti i tretiranjem moje osobe kao besplatnog psihijatra.[89]

U priči do izražaja u Ivinom životu dolazi njegova najbolja prijateljica Eva s kojom se prvi puta poljubio kada je glumio na kazališnoj predstavi.

Tada se dogodilo to da se umjesto laganog zagrljaja Eva snažno privila uz mene pa sam mogao osjetiti njezine male grudi na svojim prsima, a trenutak potom ona je svoje usne prislonila uz moje i dogodio se pravi pravcati poljubac. Prvi poljubac u mome žicvotu. Krv mi je šiknula u glavu od uzbuđenja![90]

Sav zbunjen s novim emocijama oko Eve, Ivi dolazi Stelina ljubavna poruka u kojoj mu izjavljuje ljubav. Tada shvaća da se zapetljao do kraja i zakomplicirao i svoj i Stelin život. Smislio je plan kako uvjeriti profesoricu da su ljubavna pisma dolazila od profesora Zvonkeca i u tomeje uspio. Oni su na kraju romana postali par. Eva je u međuvremenu pobjegla od kuće zbog rastave roditelja. U tu priču uplela se i policija, a Ivo je pomogao riješiti slučaj. Poslao je Evi poruku u kojoj joj govori kako ju voli i kako su se njezini roditelji pomirili. Ona se odlučila vratiti kući, voljeti Ivu, a njezini roditelji stvarno se pomiriti. Tako sretno završava još jedan dječji roman.

Tema puberteta, boli odrastanja i prvih ljubavi česta je u dječjoj i suvremenoj književnosti. Ovaj roman odstupa od ostalih jer prikazuje stvarni život i ozbiljnije probleme, od rastave braka do vrlo realno prikazanih svađa. Detaljnije su opisani muško-ženski odnosi Ivinih i Evinih roditelja, te bratov ljubavni život. U romanu se susrećemo i sa seksualnim temama, to je ujedno i jedini dječji odnosno adolescentski roman s takvim motivima jer prikazuje najstarijeg lika, četrnaestogodišnjaka. Iako Ivo na početku živi u uvjerenju kako je Stela jedina i prava ljubav u njegovom životu, situacija se okreće kada pobliže upozna Evu. Njihova ljubav nastala je iz prijateljstva, za koju se može reći da traje duže od svih ostalih.

---

[88] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 114.
[89] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 136.-137.
[90] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova*. Zagreb: Mozaik knjiga. str. 143.

5. Teorija modusa Northropa Fryea u kontekstu dječjeg ljubavnog narativa

Postoje pripovjedne kategorije književnosti koje obuhvaćaju šire područje od već poznatih i uobičajnih podjela kao što su: epika lirika i drama. Kako navodi Northrop Frye u svojoj knjizi *Anatomija kritike*, četiri su takve šire kategorije: romantička, tragička, komiška i ironijska ili satirička. Njihova svojstva isprepliću se kroz već poznate žanrove književnosti.

Kolanović tvrdi da se naziv romanse u orginalnoj upotrebi koristio za tekstove koji su proizlazili iz francuskog feudalizma iz 12. stoljeća, a ponajviše se odnosio na viteške tekstove koji su najčešće bili na narodnom jeziku.[91] Kasnije se naziv romanse upotrebljava za označavanje većih fikcijskih djela koja izbjegavaju realizam tadašnje proze pa kako navodi i sam Frye: "Romansa je od svih književnih oblika najbliža snu o ispunjenju želja te stoga ima u društvenom smislu čudnovato paradoksalnu ulogu."[92] Djela koja u sebi imaju formu romanse ne moraju sadržavati samo ljubavne teme, već mogu integrirati i ostale popularne žanrove. Kako navodi Barbara Fuchs, romansa može sadržavati i znanstvenu fantastiku, fantastiku, špijunske priče, vestern te ostale žanrove koji u sebi sadržavaju idealiziranog heroja koji je ustao protiv društva i čiji je progres kontinuirano unazađen umetnutim epizodama, odnosno odgodama 'glavne priče'.[93]

Northrop Frye posvetio je romansi značajan prostor u svojoj knjigi, smatrajući je modusom - kategorijom širom od uobičajnog pojma žanra. "Frye donosi podjelu verbalnog iskustva na dva tipa: mitsko i bajkovito, koje razlikuje prije svega s obzirom na njihou društvenu funkciju. Za tvorevine koje čine prvi tip verbalnog iskustva (mitovi), kako navodi Frye, karakteristična je visoka simbolička vrijednost jer prikazuju teme od primarne važnosti u društvu, za druge je karakteristična niža simbolička vrijednost u društvu jer obuhvaćaju imaginacijske potrebe zajednice te imaju za funkciju u prvom redu zabaviti njihove pecepcije. Dok je u prvom tipu verbalnog iskustva Frye pridružio simboličko značenje 'svetog', drugima je pridružio značenje 'svjetovnog'.[94]

---

[91] Kolanović, M. (2006.) "Od pripovijedne imaginacije do roda i nacije: Marija Jurić Zagorka u kontekstu žarna romanse" u: *Osmiljavanja. Zbornik u čast 80. rođendana akademika Miroslava Šicla.* Zagreb: Filozofski fakultet. str. 332.

[92] Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing. str. 212.

[93] Fuchs, B. (2004.) *Romance.* New York: Taylor & Francis Group. str. 128.

[94] Kolanović, M. (2006.) "Od pripovijedne imaginacije do roda i nacije: Marija Jurić Zagorka u kontekstu žarna romanse" u: *Osmiljavanja. Zbornik u čast 80. rođendana akademika Miroslava Šicla.* Zagreb: Filozofski fakultet. str. 335.

5.1. Faze romanse

Romansa ima šest razlučivih faza: mit o rođenju junaka, nevina mladost junaka, tema potrage, sretno društvo, drugačiji pogled na svijet nakon promjena te *penseroso* odnosno raspadanje društva.[95] Prva faza stvara mit o rođenju junaka. On je u romansi često tajanstvena podrijetla, gdje Frye navodi priču o Perzeju i Mojsiji.[96] Ovo nije slučaj i s dječjim romanima Mire Gavrana. Na početku romana saznajemo tko je pripovjedač, gdje se on trenutno nalazi i koji su njegovi problemi. U romanu *Ljeto za pamćenje* već u uvodnim stranicama dobivamo pregled pripovjedačeve obitelji, životnu dob glavnog lika te njegovu trenutnu okupaciju:

> *Moja je obitelj malo otkačena, a malo normalna. Sve ih volim, iako mi ponekad svaki od njih ide na živce, pa se nerijetko zapitam: Što sam ja to zgriješio da moram biti u krvnom srodstvu s takvim likovima? Naš je život doista jako zanimljiv pa sam pomislio: A zašto ne bih napisao pravi roman o njima i sebi?*[97]

Druga faza dovodi nas do života junaka. U njoj nas pripovjedač upoznaje sa životom glavnog lika, a to je "često svijet čarobnog ili poželjnog zakona, a sklon je usredotočiti se na mlađahnog junaka, još uvijek u sjeni roditelja, okruženoga jednako mladim pratiocima.[98] Filip, iz romana *Kako smo lomili* noge upoznaje nas sa svojim životom:

> *Ja se, naime, zovem Filip i imam deset godina i prije mjesec i pol sam krenuo u četvrti razred osnove škole. Hoću da se zna da ja nisam štreber ni mamina maza i da ja nisam odlikaš. (...) Zašto vam sve ovo pišem? Zato da bih mogao napisati nešto još važnije, a to je to da sam ja u toku prošlog razreda, tj. trećeg razreda, postao slavan po svojim školskim sastavima, literarnim sastavima.*[99]

Većina glavnih likova ovih romana, ujedno i pripovjedača, nalazi se u sjeni roditelja ili braće, barem se tako osjećaju unutar obitelji. U trećoj fazi saznajemo temu potrage i pustolovine koja čeka glavnog junaka. Likovi se susreću s neprijateljima, raznim nepogodama. Zvonimirova ljubav prema Dubravki bila je toliko jaka da je on odlučio pisati memoare koje će kasnije prodati da joj kupi potreban lijek, a bili su i dobar plan za osvajanje njenog srca:

---

[95] Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing. str. 225.
[96] Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing. str. 225.
[97] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 5.
[98] Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing. str. 227.
[99] Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 8.

Kad napišem memoare i kad ih pokažem Dubravki, uvjeren sam, ona će u čudu zastati i shvatiti da nisam kao drugi dečki. Zavoljet će me i postati moja djevojka, a jednoga dana i žena.[100]

U romanu *Ljeto za pamćenje* kao glavnu temu potrage i pustolovine možemo izdvojiti odlazak glavnog lika na ljetovanje k djedu, u svrhu špijuniranja.

Ivo, morat ćeš k djedu na Lošinj, nema tko drugi.[101]

Četvrta faza vuče nas na formu komedije, za razliku od prethodnih triju spomenutih koje su u formi tragedije. U njoj je sretnije društvo vidljivo tijekom cijele radnje, a ne tek na kraju. Komedija za Ivu počinje kada shvati da dopisivanje sa profesoricom Stelom nije toliko jednostavno:

Kada sam pročitao pismo do kraja, nisam znao što da mislim. S jedne strane godilo mi je to što je nastavila prepisku sa mnom, a s druge strane osjećao sam veliku nevolju zbog činjenice što ona naše druženje i zbližavanje želi nastaviti preko literature, i to preko knjiga koje nisam čitao i preko pisaca za koje nikada nisam ni čuo.[102]

U petoj fazi pronalazimo istaknuto mjesto prirodnog ciklusa. Frye upućuje da bismo drugu i petu fazu mogli shvatiti kao obrisne rubove one temeljne faze koja je vezana za potragu. Ta se faza bavi i svijetom vrlo sličnim onom iz druge faze, no sada je to svijet pun iskustva i vuče nabolje.[103] Ova faza najbolje se iščitava u romanu *Profesorica iz snova* kada Ivo shvati da je ipak zaljubljen u prijateljicu Evu i počinje zaboravljati na profesoricu Stelu:

Ja sam se osjećao kao u kakvom omamljujućem snu. Napokon sam znao što znači poljubiti djevojku, i to ne bilo kakvu djevojku, nego prelijepu Evu, koja mi je uvijek bila draga i koju sam istinski zavolio, iako to sebi nisam želio priznati.[104]

Šesta faza ili *penseroso* posljednja je faza u kojoj se obilježava završetak jedne cjelokupne pustolovine. Svi pripovjedači spomenutih romana sretno završavaju pustolovinu, što i priliči jednom dječjem romanu. Izdvojila bih Lovrin kraj s Majon:

U jednom trenutku prema nama pođe djevojčica koja tako sliči… Gospode, pa to je Maja. Doista, to je ona. (…) Vozeći se toga dana s aerodroma prema kući Majine tete, pomislio sam da na ovome svijetu ne postoji nitko sretniji od mene.[105]

5.2. Pustolovina u romansi

[100] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 25.
[101] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 49.
[102] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 103.
[103] Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing. str. 229.
[104] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 143.
[105] Gavran, M. (2017.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo, ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 189.-190.

Zaplet svakog analiziranog romana čini neka vrsta pustolovine koja je pred glavnim likom. Kako je Frye i sam primjetio, nijedna se knjiga ne može mjeriti s kontinuitetom novina, pa čim romansa postigne književni oblik, sklona je ograničiti se na slijed manjih pustolovina koje vode prema glavnoj.[106] U romanu *Zaljubljen do ušiju*, Mario bježi u Slavoniju, točnije u Novu Gradišku baki. Pod njegovu pustolovinu mogli bi uvrstiti i sve planove koje je ostvarivao kako bi osvojio djevojku Lanu, kao što su učlanjivanje u novinarsku grupu, dobivanje jedinica u školi da bi privukao pozornost Lane na sebe te odlazak k baki u Gradišku. Antun i Barbara u romanu *Kako je tata osvojio mamu* kreću u pustolovinu spajanja Antunovih roditelja. Pero i Jurica spajaju svoje rastavljene roditelje kako bi i oni sami postali jedna sretna obitelj i uživali nadalje u *Sretnim danima.* Da bi Ivo i Hana imali svoje *Ljeto za pamćenje,* prošli su kroz mnogo avantura sa svojim djedom i bakom da bi shvatili kako su rođeni jedan za drugoga. U romanu *Kako smo lomili noge* svaki spomenuti muškarac u obitelji prošao je kroz svojevrsnu pustolovinu 'lomljenja noge' da dođe do srca djevojke koju voli. *Halo, ljubavi* prati pustolovine Lovra i Maje koji su kao djeca isplanirali susret u Parizu i zapravo krenuli na opasnu i daleku pustolovinu. I na kraju, u *Profesorici iz snova,* Ivo, koji je zaljubljen u profesoricu Stelu, priključuje se dramskoj skupini te tako kreće u avanturu života u kojoj na kraju shvaća da je Eva djevojčica koju voli.

Pustolovine se mogu nanizati u beskonačnost, ali se romansa u knjizi ograničava na slijed manjih pustolovina koje tvore jednu glavnu, završnu pustolovinu, a ona je već najavljena na početku djela. Svaki od likova romana zapravo i najavljuje svoju pustolovinu kada sam sebi kaže da će osvojiti željenu djevojku. Ono što ga čeka u tom procesu su male pustolovine kroz koje prolazi do cilja. Takva se glavna pustolovina naziva potragom koja prema Fryeu ima tri etape: *agon* ili sukob, *pathos* ili borbu za život i smrt te anagnorisis ili prepoznavanje, priznavanje junaka.[107] S obzirom da su ovdje obrađeni dječji romani, borbu za život zapravo i nemamo kao primjer, jer ni jedan junak nije u životnoj opasnosti, jedino se taj element nadzire u *Halo ljubavi* kada Lovro i Maja kao djeca pokušaju sami doći do Pariza. Umjesto toga, pathos se u dječjim romanima redefinira u kontekstu borbe za ljubav. Sukoba u romanima srećemo mnogo. Svaki se lik sukobljava sa svojim roditeljima, bilo to zbog ocjena, škole, djevojke, pubertetskih briga i misli, pa čak i zbog njihovog razumnog razmišljanja kada pokušaju pomiriti roditelje te im serviraju istinite činjenice. Svaki od glavnih likova, dječaka, sam je sebi junak. Na kraju priče dobiju djevojku koju žele, a ujedno i pomire roditelje ili naprave poneko dobro djelo. Junaci u ovim romanima ujedno i glavni likovi, kroz svoje su radnje opisani kao snažni, predani, pažljivi, brižni, dobroćudni likovi.

---

[106] Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing. str 213.
[107] Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing. str. 219.

5.3.Ljubavna priča u romansi

Kao središnji element romanse, uz pustolovinu, Frye navodi ljubavnu priču, a uzbudljive avanture smatra samo uvodom koji vodi k seksualnom sjedinjenju.[108] Svi ljubavni subjekti u Gavranovim romani opisani su samo fizički, tj. pripovjedačeva ljubav prema djevojci opisana je samo kao fizička ljubav. Dubravka, iz romana *Svašta u mojoj glavi:*

> *Imala je prelijepu crnu kosu isprepletenu u dugu pletenicu s crvenom mašnicom na kraju. A oči onako plave i duboke, kao da sanja kad te gleda. Ove riječi i ovaj papir su nemoćni da iskažu njenu ljepotu, njen izraz lica, njen osmijeh koji je ljepši nego da se sunce s neba nasmije.*[109]

Nadalje, Ivo u romanu *Ljeto za pamćenje* opisuje Hanu:

> *I bila je tako lijepa. Te njezine crne oči, taj predivni prćasti nos, te jamice na obrazima, te guste obrve, ti bijeli zubi i vedar osmijeh… Preda mnom je stajala prava ljepotica, kao iz najljepših filmova.*[110]

Na kraju treba spomenuti roman *Pofeosrica iz snova* u kojem možemo pronaći dnevničke zapise zaljubljenog četrnaestogodišnjeg dječaka o individualnim užicima, kao što su mastrubacija ili pornografski sadržaji.

> *Naletio sam na dva pornića puna rasnih, golih komada. Bilo je svega - ševe na sto načina, tako da sam čak dva puta morao ići u toalet osloboditi se pritiska u spolnom ogranu, koji je cijele večeri bio u narogušenom stanju. Što je najgore, kad sam otišao spavati, jedna od onih ljepotica iz njemačkog pornića došla mi je u san i u trenutku kad sam se, u tom snu, našao s njom na tavanu nekog starog mlina i kada se ona preda mnom počela svlačiti, po treći put te večeri "poletio u oblake", a to me je probudilo pa sam ustao onako mokar i ulijepljen od neplaniranog seksa.*[111]

Zaljubljeni Ivo svjesan svoje nedostižne ljubavi, i dalje mašta o njoj na tjelesni način:

> *Ljudi, osjetio sam taj dodir, tu nježnu mekanu ruku, te tanke profinjene prste. Mislio sam da ću pasti u nesvijest od miline, od uzbuđenja, srce mi je zalupalo sto na sat. Osjetio sam njenu blizinu. I dok je ona, onako u panici, zavijala moju ruku, pazeći da me ne ozlijedi,*

---

[108] Frye, N. (1976) *The Secular Scripture: A Study of the Structure of Romance.*London, UK: Harvard University Press. str. 24.
[109] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 21.
[110] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 78.
[111] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 22.

nagnula se nad mene, tako da mi je pogled odlutao u njezin dekolte ili kako se to već zove.[112]

Iako većinom mašta o seksualnosti, Ivo počinje razmišljati i o zbližavanju s voljenom osobom. Spreman je u budućnosti osnovati bračnu zajednicu:

Počeo sam maštati o tome kako za četiri godine, kad napunim osamnaestu, dolazim u disko-klub i ondje srećem nju. Prilazim joj, zovem ju na piće, ona pristaje. (...) Palimo svijeću i mirisno ulje. Ona se razodijeva, ja se razodijevam. Oboje smo goli, vodimo ljubav, dok u kaminu pucketa vatrica.[113]

Ljubavna priča u ovim romanima zapravo je glavni pokretač radnje jer svaki glavni lik prolazi kroz pustolovine zbog ljubavi. Ljubav je najveća motivacija kod svakog dječaka. Borba za srce odabrane djevojke najveća je s kojom se trenutno suočavaju. Zbog ljubavi spremni su učiniti sve, bez obzira na posljedice koje trenutno ne vide. Iako zapravo nije bilo loših posljedica, osim onih dobrih, kao što su spajanje mame i tate, padaju im na pamet velike avanture, npr. samostalan odlazak u Pariz. Zaljubljeni dječaci spremni su na sve, a ideja im ne ponestaje.

[112] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 61.
[113] Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 80.

6. Kritičko čitanje narativa romanse

Kada spomenemo pojam 'romansa' u literarnom smislu, prva je asocijacija romantika. Romanse su u površnoj percepciji ljubavne priče, odnosno kombinacije ljubavi i fikcije. Radnja se vrti oko ljubavi između dvaju glavnih likova koja je zakomplicirana problemima. Da bi romansa pridobila čitatelja, ona mora utjecati na njegove osjećaje i postići da se čitatelj identificira s likom. Među kriterije koje neko djelo čini romansom, moramo ubrojiti i sretan završetak koji u Gavranovim romanima podrazumijeva vezu između glavnog lika i djevojke.

Fuchs tvrdi kako su romani koji u sebi sadržavaju formu romanse bazirani na ideji emocionalne pravde. Na kraju priče dobri su ljudi nagrađeni, dok loše dočeka nesretna sudbina. Tu misao možemo potkrijepiti svim Gavranovim romanima u kojima emocionalna pravda uvijek pobijedi. U romanu *Kako je tata osvojio mamu* upoznati smo s činjenicom kako se Antunovi roditelji mnogo svađu te da ih dijeli korak do rastave, što motivira Antuna i njegovu prijateljicu u koju je zaljubljen, Bernardu, da ih ponovno spoje. Kroz cijeli roman protežu se ljubavni elementi, a na kraju romana sa sretnim završetkom u kojem Antun osvaja djevojku, a njegovi roditelji se pomire, dobivamo 'emocioanlnu pravdu'. Smatramo da je tako i trebalo završiti, barem za čitatelje dječje dobi, kao što tvrdi i Fuchs: "završetak takvih romana trebao bi biti takvim da se čitatelji nakon pročitanog djela osjećaju dobro, da su emocionalno zadovoljni takvim optimističnim završetkom.[114]

Kolanović navodi kako je teorija književnosti u 20. stoljeću svrstala romansu pod antičku proznu fikciju iz 2. i 3. st. pr. n. e. te navodi: "Povijest romnse bit će u određenom smislu bilježenje dekadencije, jer je pojam danas izjednačen s masovno proizvedenom književnošću i časopisima poput *True Romances* namijenjenima 'emocionalno osiromašsenoj publici'.[115] Kolanović još navodi kako smatra da bi se u književnoteoretskim pregledima pojam romanse kao samostalnog žanra morao razlikovati od romanse kao elementa ili kvalitete književnog djela. Smatra kako žanr romanse u polju domaće humanistike nije doživio neku značajnu razradbu: neki rječnici prave razliku između romance i romanse gdje, ukratko, romancu smatraju lirsko-epskom pjesmom, a romansu sentimentalnim ljubavnim događajem, dok se u nekim rječnicima pojmovi i izjednačuju.[116]

---

[114] Fuchs, B. (2004.) *Romance*. New York: Taylor & Francis Group. str. 125.

[115] Kolanović, M. (2006.) "Od pripovijedne imaginacije do roda i nacije: Marija Jurić Zagorka u kontekstu žarna romanse" u: *Osmiljavanja. Zbornik u čast 80. rođendana akademika Miroslava Šicla.* Zagreb: Filozofski fakultet. str. 333.

[116] Kolanović, M. (2006.) "Od pripovijedne imaginacije do roda i nacije: Marija Jurić Zagorka u kontekstu žarna romanse" u: *Osmiljavanja. Zbornik u čast 80. rođendana akademika Miroslava Šicla.* Zagreb: Filozofski fakultet. str. 332.

“Beer tvrdi kako je roman više zaokupljen reprezentacijom i interpretacijom poznatoga svijeta, a romansa njegovim skrivenim snovima, dok Frye navodi kako roman karakterizira realistična reinterpretacija romanse u većem suglasju sa svakodnevnim iskustvom.”[117] U kontekstu Gavranovih dječjih ljubavnih romana primjećujemo upravo takvu reinterpretaciju romanse.

Maša Grdešić u svojoj knjizi *Uvod u naratologiju* daje prikaz naratoloških koncepata, a to su: vrijeme, karakterizacija, pripovjedač, fokalizacija i pripovjedne tehnike. Vrijeme koje ona spominje, jest odnos između vremena priče i vremena teksta. Svi Gavranovi romani događaju se u sadašnjosti, a ne u prošlosti, osim romana *Kako smo lomili noge* gdje se spominju priče djedova. To se lako zaključuje po ispričanim životnim pričama, problemima koji su vezani za današnjicu, a ne prošlost te vrstama nestašluka koji dječacima padaju na pamet. Karakterizaciju likova Grdešić dijeli na dva djela: izravnu definiciju i neizravnu prezentaciju. Neizravna prezentacija ostvaruje se radnjama likova, njihovim govorom, vanjskim izgledom i okolinom, dok se izravna definicija može očitati u likovima kao što su Filip Latinovicz, Šenoina Branka ili Valpurga Stipančić.[118] Gavran nas upoznaje sa svakim likom izravno, ali uz njihove radnje i način govora artikuliraju se dodatne karakterne crte lika. Pripovjedač je sljedeći naratološki faktor. On je odgovoran za pripovjedni iskaz, njegovim posredovanjem dobivamo predočenje radnje. Pripovjedač u Gavranovim romanima uvijek je ujedno i glavni lik koji se sam predstavlja na početku romana. Grdešić nadalje navodi kako Gerard Genette i Shlomitt Rimmon-Kenan razlikuju četiri tipa vremenskih odnosa između priče i pripovijedanja. Prvi je tip “naknadna ili kasnija naracija”, koja se može prepoznati po uporabi prošlog vremena. Kod pripovijedanja u trećem licu vrijeme proteklo između događaja u priči i vremena pripovijedanja često je nedefinirano pa Genette kaže da se radi o “bezvremenskoj prošlosti”, dok su pripovjedači u prvom licu češće skloni prezentirati taj interval.[119] Pripovjedači u Gavranovim dječjim romanima većinom prikazuju sadašnjost te su u prvom licu. Drugi tip, “prethodne ili ranije naracije” koja se odnosi na pripovijedanje budućih događaja, susrećemo samo pri kraju romana kada pripovjedač iznosi svoje planove za budućnost s djevojkom. Treći tip je “istovremenska ili simultana naracija” u kojoj se pripovjedanje odvija u isto vrijeme kada se nešto i događa, a četvrti tip, koji susrećemo u romanu P*rofesorica iz snova,* jest “umetnuta ili interpolirana naracija” koja je česta kod romana dnecničke forme.[120]

---

[117] Kolanović, M. (2006.) “Od pripovijedne imaginacije do roda i nacije: Marija Jurić Zagorka u kontekstu žarna romanse” u: *Osmiljavanja. Zbornik u čast 80. rođendana akademika Miroslava Šicla.* Zagreb: Filozofski fakultet. str. 342.

[118] Jerkin, C. (2016.) “Naratološka početnica” u: *Libri et liberi: časopis za istraživanje dječje književnosti i kulture.* Vol. 5. No. 2. https://hrcak.srce.hr/178744 datum posjete: 28.7.2020.

[119] Grdešić, M. (2015.) *Uvod u naratologiju. Zagreb:* Leykam international. str. 90.

[120] Grdešić, M. (2015.) *Uvod u naratologiju. Zagreb:* Leykam international. str. 93.

Likovi su, čak više od događaja, onaj element pripovjednog teksta koji najviše navodi čitatelje da ga uspoređuju sa zbiljom, tražeći veze između književnih junaka i ljudi oko sebe, svojih prijatelja i suseda, ali i samih sebe.[121] Likovi u nama nude mogućnost identifikacije, da se poistovijetimo s njima, ali i odbijanja. Oni u nama izazivaju osjećaje simpatije, ljubavi ili mržnje. U slučaju Gavranovih likova iz dječjih romana, svaki nam izaziva osjećaj simpatije s obzirom na to da su djeca koja se zaljubljuju i trude osovjiti željenu djevojku. Likove većinom moralno procjenjujemo, razmišljamo o njihovoj prošlosti i budućnosti, nagađamo o mogućim situacijama i nastavku priče. Detaljno ih zamišljamo iako, zbog verbalne prirode književnog medija, često nemamo sasvim zaokruženu predodžbu o vanjskom izgledu lika.[122] O likovima možemo saznati tek onoliko koliko nam pripovjedač želi reći. Gavran daje dovoljan opis glavnih i sporedih likova. Opisuju se samo bitne stvari: odnos glavnog lika i roditelja, prijatelja, djevojka u koju je zaljubljen te situacija u školi. U romanu *Svašta u mojoj glavi* na početku upoznajemo se s mislima glavnog lika:

> *A ja sam sto posto siguran da sam i ja, siguran sam da sam i ja velik čovjek, a to znam po tome što u mojoj glavi svašta ima, svakakvih misli prođe, a to sigurno nije slučaj s drugim glavama.*[123]

Upravo takve misli glavnoga lika zaintrigiraju nas za daljnje čitanje. Također, glavni lik tog romana, Zvonimir, daje nam kratki uvid o sebi:

> *Možda bi trebalo, sad na početku, napisati kako se zovem. Zvonimir. Moje ime je Zvonimir, idem u treći razred osnovne škole, živim u selu koje se zove Omorina, a moja mama je učiteljica, a moj tata je učitelj i mi živimo u stanu koji se nalazi u školskoj zgradi.*[124]

Isti primjer nalazimo u romanu *Ljeto za pamećenje* gdje se predstavlja glavni lik:

> M*uškog sam spola, imam dvanaest godina, volim igrati stolni tenis i volim gledati akcijske filmove. Kosa mi je crna, prolazim četvorkom, pa su svi u obitelji zabrinuti za moju budućnost. Mama i tata misle da me djed razmasio, ali to nikada ne govore pred djedom jer je djed kupio stan u kojem živimo.*[125]

Čitatelj nema izravan pristup likovima, već ih mora rekonstruirati pomoću raznih informacija razasutih u tekstu.[126] To bi bio slučaj ostalih romana u kojima radnja odmah počinje, a opis likova slijedi tijekom prepričavanja radnje. U romanu *Kako je tata osvojio mamu* radnja kreće s izletom na

---

[121] Grdešić, M. (2015.) *Uvod u naratologiju. Zagreb:* Leykam international. str. 61.
[122] Grdešić, M. (2015.) *Uvod u naratologiju. Zagreb:* Leykam international. str. 61.
[123] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 7.
[124] Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 8.
[125] Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje.* Zagreb: Mozaik knjiga. str. 9.
[126] Grdešić, M. (2015.) *Uvod u naratologiju. Zagreb:* Leykam international. str. 67.

Sljeme te postupnim razvijanjem radnje saznajemo o glavnom liku, Antunu, i situaciji u njegovoj obitelji. Svakog glavnog lika Gavranovih romanaa upoznajemo onoliko koliko je dovoljno djetetu čitatelju da dobije informacije koje su korisne samo iz te perspektive. On se može poistovjetiti sa svakim glavnim likom u bilokojem pogledu, bilo to u pogledu avantura ili zaljubljenosti.

7. Zaključak

U središtu svih analiziranih Gavranovih romana nalazi se ljubavna tematika. Kroz ljubavne odnose pripovjedača i zaljubljenog subjeka, prijatelja, roditelja, možemo zaključiti kako je motiv ljubavi prikazan međugeneracijski. Susrećemo se sa zaljubljenim roditeljima, ili nesretno zaljubljenim gdje im djeca pomažu ponovno probuditi nadu u ljubav, a najizraženiji motiv ljubavi je onaj kod dječaka pripovjedača. U ovim romanima zaljubljeni subjekt rijetko doživljava patnju uzrokovanu zaljubljenošću, već doživljava samo pozitivne strane. Njih ljubav inspirira i motivira za daljnje planove. Upravo to i jest uloga ljubavi, motivirati osobu za daljnji napredak, a u ovim romanima dječaci sugeriraju kako je ljubav čovjekov glavni motivator u životu. Djeca još nisu iskvarena i znaju voljeti, kako sebe, tako i druge. U Gavranovim romanima također vidimo da se likovi djece uzdižu iznad roditelja, postaju junaci koji se trude spasiti brakove te da se svaki odnos može ispraviti ako između osoba ima malo ljubavi. Iako i roditelji imaju svoje probleme, spremni su pomoći djeci u njihovim i pružiti im savjete iz cvlastitog iskustva. To je dokaz kako ljubavi nisu lake, već da se za njih treba boriti. Svaki ljubavni subjekt u pričama prolazi kroz mnoštvo pustolovina i avantura da bi osvojio srce djevojke. Te pustolovine, osim motiva ljubavi, sastavni su dio romanse, kako navodi Frye u svom djelu *Anatomija kritike.*

Elementi romanse očituju se u ljubavnoj priči, zaljubljenim glavnim likovima, uobičajnim problemima u trivijalnoj književnosti kao što su sukobi, osveta, odlazak od kuće. Kod Gavrana možemo pronaći mnogo ljubavnih elemenata, već i u naslovima djela. Svaki roman prati pripovjedačevu priču o osvajanju željene ljubavi, a putem čitanja radova Maše Grdešić i Maše Kolanović, u radu su njihove teze potkrijepljene primjerima iz obrađenih romana, pa tako dolazimo do zaključka da u Gavranovim romanima prevladava tematika romanse. Ona se očitava u pripovjedaču, radnji, zapletima, likovima i sretnom završetku.

Nezaobilazna tematika romana osim ljubavi jest pubertet i odrastanje. Svi glavni likovi su dječaci s problemima kod kuće, uglavnom socijalne naravi iz čega proizlaze dodatni problemi, a nekada upravo ti problemi sprečavaju zaljubljenog subjekta da osvoji željenu djevojku. U romanu

Profesorica iz snova nezaobilayno je spomenuti seksualne misli kod dječaka u dobi od četrnaest godina.

Uz glavnu temu ljubavi koja prati odrastasnje dječaka, obiteljske probleme ili one u školi, u Gavranovim romanima možemo primijetiti stereotipni prikaz muško-ženskih odnosa, pa i seksitički prikaz ženskih likova i djevojčica. Djevojke su prikazane isključivo kao objekt muške, tj. dječačke žudnje. Ovim smo radom željeli, kroz analizirane romane, pružiti mogućnost posrednog iskustva različitih dječjih ljubavnih priča kao i uvid u autorski odabir muške perspektive i stereotipnom prikazu mladih muško-ženskih odnosa. Jednako smo tako nastojali prikazati sretne završetke ljubavnih priča te kako u životu postoje mnogi problemi, ali da ipak treba cijeniti posebne trenutke i obitelj.

8. Literatura

1. Crnković, M. (1990.) *Dječja književecnost.* Zagreb: Školska knjiga.
2. Crnković, M. (1997.) u: Zima, D. (2008.) *Adolescentski roman u hrvatskoj književnosti do početka 2000. godine.* Kolo. 3. https://www.matica.hr/kolo/309/adolescentski-roman-u-hrvatskoj-knjizevnosti-do-pocetka-2000-godine-20528/ datum posjete: 20.7.2020.
3. Crnković, M. Težak D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955.* Zagreb: Znanje.
4. Frye, N. (1976) *The Secular Scripture: A Study of the Structure of Romance.*London, UK: Harvard University Press.
5. Frye, N. (2000.) *Anatomija kritike - Četiri eseja*. Zagreb: Golden marketing.
6. Fuchs, B. (2004.) *Romance.* New York: Taylor & Francis Group
7. Gavran, M. (2012.) *Kako je tata osvojio mamu + Halo ljubavi.* Zagreb: Mozaik knjiga.
8. Gavran, M. (2015.) *Kako smo lomili noge.* Zagreb: Mozaik knjiga.
9. Gavran, M. (2015.) *Ljeto za pamćenje*. Zagreb: Mozaik knjiga.
10. Gavran, M. (2018.) *Profesorica iz snova*. Zagreb: Mozaik knjiga
11. Gavran, M. (2013.) *Sretni dani*. Zagreb: Mozaik knjiga.
12. Gavran, M. (2013.) *Svašta u mojoj glavi.* Zagreb: Mozaik knjiga.
13. Gavran, M. (2015.) Z*aljubljen do ušiju.* Zagreb: Mozaik knjiga
14. Grdešić, M. (2015.) *Uvod u naratologiju. Zagreb:* Leykam international.
15. Hameršak, M. Zima, D. (2015.) *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international.
16. Hranjec, S. (1998.) H*rvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje
17. Hranjec, S. (2009.) *Ogledi o dječjoj književnosti.* Zagreb: Alfa.
18. Jerkin, C. (2016.) "Naratološka početnica" u: *Libri et liberi: časopis za istraživanje dječje književnosti i kulture.* Vol. 5. No. 2. https://hrcak.srce.hr/178744 datum posjete: 28.7.2020.
19. Kolanović, M. (2006.) "Od pripovijedne imaginacije do roda i nacije: Marija Jurić Zagorka u kontekstu žarna romanse" u: *Osmiljavanja. Zbornik u čast 80. rođendana akademika Miroslava Šicla.* Zagreb: Filozofski fakultet.
20. Majhut, B. (2005.) *Pustolov, siroče i dječja družba: hrvatski dječji roman do 1945.* Zagreb: FF Press.
21. Narančić *Kovač, S.* (2012.) "Slučaj dječje književnosti" *u: Zbornik radova petoga hrvatskoga slavinističkog kongresa.* Sveučilište u Zagrebu. https://www.academia.edu/6785383/Slučaj_dječje_književnosti?auto=download datum posjete: 20.7.2020.

22. Paradžik, M. Stojanović, D. (2019.) “Razgovor s Mirom Gavranom” u: *Obnova, časopis za kulturu, društvo i politiku, Vol. 12. No. 1.* Zagreb. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=339373 datum posjete: 20.7.2020.
23. Solar, M. (2005.) *Laka i teška književnost.* Zagreb: Matica hrvatska.
24. Solar, M. (2005.) *Teorija književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
25. Težak, D. (1996.) *Ljubavni problemi velikih i malih. “Kako je tata osvojio mamu” Mire Gavrana.* Zagreb: Umjetnost i dijete, br. 1-3.
26. Tkalčec, G. (2013.) “Internetski portreti hrvatskih pisaca” u: *Kolo 5.* Zagreb: Matica hrvatska. http://www.matica.hr/kolo/401/Internetski%20portreti%20hrvatskih%20pisaca/ datum posjete: 20.7.2020.
27. Vuković Runjić, M. (2003.) *Pisci o pisanju. 32 autora o tajnama zanata.* Zagreb: Vuković & Runjić.
28. Zima, D. (2011.) *Kraći ljudi - Povijest dječjeg lika u hrvatskom dječjem romanu.* Zagreb: Školska knjiga.

Životopis

Anja Bubalo rođena je 29.11.1995. godine u Varaždinu. Osnovnu školu pohađala je Ludbregu. Nakon završene osnovne škole upisala je opći smjer u Prvoj gimnaziji Varaždin. Godine 2014. upisuje preddiplomski smjer kroatologije na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. 2018. godine završava preddiplomski studij obranom završnog rada pod naslovom *Suđenja i progoni vještica na temelju knjige "Malleus maleficarum".* Iste godine upisuje nastavnički smjer diplomskog studija kroatologije na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.